KODUMAA

Jää kestma, Kalevite kange rahvas,
ja seisa kaljuna, me kodumaa!

NR. 13 (1013) XXI AASTAKÄIK
KOLMAPÄEVAL, 29. MÄRTSIL 1978
HIND 5 KOP.

Eesti Raadio laululapsed Anneli, Kaire, Kristel, Maris, Tiina-Mai, Tuuli ja kaks Tead laulavad sellest, et igaühel oma pill ja sellel mängib tirilill. Mängiblaulab õige pisike ja vähe suurem, mängib Tallinnas ja Tartus, Vändras ja Võrus, laulab Kukulinnas ja Keilas. Selgeks saab do ja selgeks saab mi, proovitud trummi ja katsutud pasunaid. Suured on pillid ja suur on tõsidus, millega lavale tullakse. Vahel päris suurtele lavadele nagu päris muusikud — nii nagu praegu «Estonia» kontserdisaali laval.

Kõikidest kangemad astuvad üles vabariiklikus noorte viiuldajate ansamblis, vabariiklikus noorte puhkpilliorkestris, Riikliku Akadeemilise Meeskoori poistekooris — kokku kaheksakümnel muusikaüritusel. 24.—31. märtsini toimub laste ja noorsoo muusikanädal.

«Ema, aga mina juba tean, millal muusika tõreleb või on heas tujus. Kuula, nüüd kutsub ta tantsima. Muusika on suur rõõm.»

I. Trapido foto

Rahvusvaheline ringvaade

KÕNE ALL ON LIIALT TÕSISED PROBLEEMID

Grupp Nõukogude teadlasi saatis USA presidendile J. Carterile läkituse, milles kutsutakse üles vastastikusele loobumisele neutronipommi tootmisest. Nõukogude teadlased rõhutavad, et igal inimesel meie planeedil on loomulik õigus kaitsele tuumakatastroofi eest, ja nüüdisaja poliitiliste liidrite humanistlike deklaratsioonide siirust kontrollitakse esmajoones nende praktilise tegevusega, mis on suunatud selle õiguse tagamisele.

Valge Maja pressiosakonna kommentaar: läkitus on tehtud propagandaeesmärkidel.

Kaheksa sotsialistlikku riiki — NSV Liit, Bulgaaria, Ungari, Saksa DV, Mongoolia, Poola, Rumeenia ja Tšehhoslovakkia — esinesid Genfi desarmeerimiskomitees uue algatusega, esitades komiteele läbivaatamiseks neutronirelva keelustamise konventsiooni projekti.

Ka selle tähtsa initsiatiivi kuulutas USA Riigidepartemang propagandaefekti taotlevaks.

Umbes samal ajal reklameeris USA kaitseminister H. Brown Pentagoni järjekordset «argumenti» nn. piiratud purustusvõime ja tugevdatud kiiritustoimega mürsu, s. t. neutronipommi kasuks: see olevat tõhus vahend võitluses Nõukogude tankikolonnide vastu, kui need tungivad Lääne-Euroopa territooriumile ...

Säärase avalduse kohta võiks öelda täie õigusega: propagandatrikk. On ju ammu teada, milleks on Pentagoni bossidele vaja muinasjuttu «punasest hädaohust». Ka praegu Pentagonis närveeritakse. Kindralid kibelevad neutronipommi tootmisse andmisega, selle relva paigutamisega Lääne-Euroopa riikide territooriumile. Viimases küsimuses otsuse langetamise on USA NATO-liitlased juba korduvalt edasi lükanud, NATO nõukogu järjekordne istungjärk aga läheneb.

Kuid kõne all on liialt tõsised probleemid nii lihtsa ülemineku vormeli jaoks.

Pole kellelegi saladus, et Ühendriikides tegutsevad mõjuvõimsad jõud, kes on igasuguse pingelõdvenduse vastu, kes tahaksid iga hinna eest pidurdada desarmeerimisel praktiliste sammudeni jõudmist, läbirääkimiste laua taga aga käituda ainult jõupositsioonilt lähtudes. Läbirääkimistel strateegilise ründerelvastuse piiramise asjus on USA esindajad seda asjaolu isegi enda vabandamiseks kasutanud: meie oleksime valmis kokkuleppeks, kuid me peame paraku arvestama ka oma opositsiooniga. Viimasel ajal ilmneb aga järjest sagedamini, et «pistrike» keel pole võõras ka USA administratsiooni enda kõrgetele võimukandjatele.

17. märtsil k. a. esines USA president J. Carter Wake Foresti ülikoolis (Põhja-Carolina osariik) kõnega, milles rääkis uusimate strateegiliste ja tavaliste relvasüsteemide väljaarendamisest USA-s. USA-s ehitatakse uusi ballistiliste rakettidega varustatud allveelaevu «Trident», käimas on töö mandritevahelise ballistilise raketi MX ja allveelaevadelt väljasaadetava ballistilise raketi «Trident P» kallal, president on andnud korralduse tiibrakettide kiire väljatöötamise ja väljaarendamise kohta.

«Kõhklemata rakendan ma abinõusid kõigi nende süsteemide täieulatuslikuks väljaarendamiseks,» tõotas J. Carter.

Niisuguse kursi õigustamiseks võttis president appi kulunud müüdi «Nõukogude sõjalisest ohust» ja süüdistuse, et NSV Liit ilmutavat kalduvust «sekkuda lokaalsetesse konfliktidesse».

Peab see tähendama Ameerika välispoliitika loobumist väljakuulutatud kursist, mis USA presidendi enda sõnade kohaselt näeb ette USA rahvusliku julgeoleku tagamise läbirääkimiste teel, võidurelvastuse piiramise ja pingelõdvenduse süvendamise? J. Carter kordas oma kõnes, et Ühendriigid taotlevat endiselt tuumasõjaohu ärahoidmist ning koostööd Nõukogude Liidu ja teiste maadega pinevuse lõdvendamisel. Ent milleks on seejuures tarvis ähvardusi ja abinõude loetelu pinevuse suurendamiseks?

Nende mõtet pole raske taibata.

Meenutagem, et NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe L. Brežnevi sõnadele NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi istungil 24. veebruaril k. a., et NSV Liit on strateegilise ründerelvastuse piiramise läbirääkimiste kõige kiirema lõpuleviimise poolt, vastas USA Riigidepartemang avaldusega, mille mõte oli: mitte mingisugust progressi läbirääkimistel, kuni pole lahendatud konflikt «Aafrika sarvel»! Ka president J. Carter kurdab NSV Liidu sekkumise üle «konflikti Kirde-Aafrikas».

Kuid Kirde-Aafrikas polnud ju mingit «konflikti» üleüldse, oli Somaalia agressioon Etioopia vastu. NSV Liit ja Kuuba asusid agressiooni ohvri poolele ja andsid talle vajalikku abi, mis osutus efektiivseks. Mis Ühendriikidesse ja tema liitlastesse puutub, siis piisab «Washington Posti» tagasihoidlikust märkusest, et «nemad toetasid järjekordselt poolt, keda poleks pidanud toetama».

Kui keegi lootusi hellitab NSV Liidule survet avaldada samuti «valele poolele» asumiseks, siis näeb ta asjata vaeva. Ja niisama lootusetu on katse Nõukogude Liitu hirmutada oma uute strateegiliste relvasüsteemide loeteluga.

«Ajalugu tõendab,» ütlesid Nõukogude teadlased oma läkituses USA presidendile härra J. Carterile, «et ühelgi riigil pole senini õnnestunud pika aja vältel säilitada ühtede või teiste massihävitusvahendite omamise monopoli. Sellest kõneleb aatomipommi ja termotuumarelva, strateegiliste aatomiallveelaevade ja jagunevate päisosadega rakettide ajalugu. Meil pole kahtlust selles, et kui Ühendriigid arendavad välja neutronirelva, on nende sellealane monopol üsna lühiajaline.»

Maailma üldsuse ärev reageering president J. Carteri sellele tasakaalutule kõnele on sundinud teda oma esinemise muljet leevendama. USA saab desarmeerimisläbirääkimisi pidada ainult omaenda julgeoleku huve silmas pidades, selgitas ta täiendavalt. See on mõistlik seisukoht, tingimusel, et samavõrra ka teiste asjaosaliste julgeoleku huve arvestataks. Desarmeerimisläbirääkimistel võib edu olla ainult võrdse julgeoleku printsiipidest lähtudes.

EESTI NSV SAAB UUE PÕHISEADUSE

ERKI SILVET,
Eesti NSV justiitsminister

● ● ●

Eesti NSV praegu kehtiv konstitutsioon võeti vastu üle 37 aasta tagasi, mälestusväärsel 1940. aastal. Pärast seda, kui demokraatlikel alustel valitud Riigivolikogu oli välja kuulutanud nõukogude võimu ning avaldanud töörahva, s. o. elanike valdava enamuse nimel soovi astuda NSV Liidu koosseisu, asuti kohe põhiseaduse väljatöötamisele. 25. augustil 1940 kinnitaski Riigivolikogu Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse), mis etendas väga suurt osa vabariigi elus, olles aluseks vabariigi seadusandlusele ja kogu riiklikule tegevusele.

Praegu on meie ühiskond jõudnud oma arengu uude etappi — arenenud sotsialismi. Sotsialistlikud ühiskondlikud suhted on saavutanud küpsuse, mis tagab koos võimsa rahvamajandusega ning teaduse ja tehnika saavutuste rakendamisega ühiskonna kiire edasimineku, rahva heaolu jõudsa kasvu ning sotsialistliku demokraatia edasise laienemise. Seetõttu tekkis vajadus uue põhiseaduse järele, mis kajastaks kõike uut ning fikseeriks ühiskonna arengu kaasaegsed rajajooned. Selliseks põhiseaduseks on NSV Liidu uus konstitutsioon, mille projekti arutas kogu nõukogude rahvas, sealhulgas ka Eesti NSV elanikkond, ning mis hakkas kehtima möödunud aasta oktoobris.

Nüüd on koostatud ka Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi uue põhiseaduse projekt, mis on avaldatud rahvale arutamiseks.

Uue põhiseaduse projektis on säilitatud kõik see, mis on vastu pidanud aja katsumustele. Eeskätt puudutab see Eesti NSV kui suveräänse riigi seisukohta ning tema suhteid NSV Liidu kui liitriigiga, mille koosseisu ta kuulub. Siinjuures lähtutakse meie vabariigi senise arenemise kogemustest, mis näitavad, et vabariigi jõupingutuste ühendamine teiste liiduvabariikide omadega ning NSV Liidu kogu majanduse arendamise ühtse plaani alusel on andnud erakordselt suurt efekti. See on kaasa toonud Eesti NSV majanduse ja kultuuri kiire arengu, mis oleks võimatu eraldi eksisteerimise puhul. Vastavalt sellele nähakse uue põhiseaduse projektis ette, et Eesti NSV majandus on koostisosa ühtsest NSV Liidu rahvamajanduskompleksist, mis areneb ühise plaani alusel. Eesti NSV-d seovad teiste liiduvabariikidega tihedad sõprussidemed ning vabariigi elanikkond kuulub uue ajaloolise inimühenduse — nõukogude rahva koosseisu.

Projekti 68. paragrahvis on öeldud, et Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik on suveräänne sotsialistlik riik, kes kommunismi eduka ehitamise, meie maa majandusliku ja poliitilise ühtsuse kindlustamise, julgeoleku ja riigikaitse tagamise eesmärgil on vaba enesemääramise tulemusena, vabatahtlikkuse ja võrdõiguslikkuse alusel teiste nõukogude sotsialistlike vabariikidega ühinenud Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liiduks. Eesti NSV-le jääb õigus NSV Liidu koosseisust vabalt välja astuda.

Põhiseaduse projekt fikseerib, et Eesti NSV territooriumi ei saa muuta ilma tema nõusolekuta. Eesti NSV-l on oma seadusandlus. Vabariigis kehtib näiteks praegu 10 koodeksit, mis on kinnitatud Eesti NSV Ülemnõukogu poolt. Nähakse ette vabariigi seadusandluse edasine täiustamine ning «Eesti NSV seaduste kogu» väljatöötamine. NSV Liidus kehtestatud ühtse kodakondsuse alusel on iga Eesti NSV kodanik ühtlasi NSV Liidu kodanik.

Eesti NSV-l on oma kõrgemad riigiorganid — Eesti NSV Ülemnõukogu ja selle presiidium, vabariigi valitsus — Eesti NSV Ministrite Nõukogu, ning Eesti NSV Ülemkohus. Väljaspool piire, mis on näidatud NSV Liidu konstitutsiooni paragrahvis 73, teostab Eesti NSV iseseisvalt riigivõimu oma territooriumil. Nimetatud paragrahvis määratakse, et sellised küsimused, nagu liiduvabariikidevaheliste suhete reguleerimine, ühtse sotsiaal- ja majanduspoliitika ning kogu seadusandluse ühtsuse tagamine, riigikaitse organiseerimine jt. lahendatakse NSV Liidu organite poolt. Vabariigi põhiseaduse projekt fikseerib väga tähtsa põhimõtte, mille kohaselt Eesti NSV võtab osa NSV Liidu võimkonda arvatud küsimuste otsustamisest NSV Liidu Ülemnõukogus, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumis, NSV Liidu valitsuses ja teistes NSV Liidu organites. Vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile näeb vabariigi põhiseaduse projekt ette, et Eesti NSV suveräänsed õigused on kaitstud NSV Liidu poolt.

Laiendatud on Eesti NSV õigusi välissuhete alal. Projekt näeb ette, et Eesti NSV-l on õigus suhelda välisriikidega, sõlmida nendega lepinguid, vahetada diplomaatilisi ja konsulaaresindajaid ning võtta osa rahvusvaheliste organisatsioonide tegevusest.

Põhiseaduse projekti põhiideeks on sotsialistliku demokraatia edasine laiendamine, mis on nõukogude ühiskonna poliitilise süsteemi arengu põhisuund. Projekt määrab selleks ka konkreetsed teed, milleks on kodanike järjest ulatuslikum osavõtt riigi ja ühiskonna juhtimisest, riigiaparaadi täiustamine, ühiskondlike organisatsioonide aktiivsuse suurendamine, rahvakontrolli tõhusamaks muutmine, riigi- ja ühiskonnaelu õigusliku aluse tugevdamine, avalikkuse laiendamine ja üldsuse arvamuse pidev arvestamine. See vastab ka meie riigi määrangule, mis on antud projekti esimeses paragrahvis. Seal on öeldud: «Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik on sotsialistlik üldrahvalik riik, kes väljendab vabariigi tööliste, talupoegade ja haritlaste, kõigi rahvuste ja rahvusrühmade töötajate tahet ja huve.»

Sotsialistlik demokraatia põhineb sotsialistlikul majandussüsteemil, kus on likvideeritud ühe inimese ekspluateerimine teise poolt. Põhiseaduse projekt fikseerib, et ühiskondliku tootmise kõrgeim eesmärk sotsialismi ajal on inimeste kasvavate aineliste ja vaimsete vajaduste kõige täielikum rahuldamine. Ühiskondlikult kasulik töö ja selle tulemused määravad inimese seisundi sotsialistlikus ühiskonnas.

Sotsialistlik ühiskonnakord võimaldab anda kodanikele väga ulatuslikud konstitutsioonilised õigused ja vabadused. Põhiseaduse projektis on nende hulk kasvanud, laienenud on veelgi kodanike õiguste ja vabaduste materiaalsed, organisatsioonilised ja juriidilised garantiid. Kodanike õiguslikku staatust iseloomustavad sellised reaalselt tagatud õigused, nagu õigus tööle, õigus tervise kaitsele, õigus ainelisele kindlustatusele vanaduses ja haiguse korral, töövõime täieliku või osalise kaotamise, samuti toitja kaotuse korral, õigus eluasemele, õigus haridusele ja kultuurisaavutuste kasutamisele. Projekt näeb ette kodanike õiguse osa võtta riigi ja ühiskonna juhtimisest, seaduste ning üldriikliku ja kohaliku tähtsusega otsuste arutamisest ja vastuvõtmisest, sõna- ja trükivabaduse ning koosolekute ja demonstratsioonide vabaduse. Igal kodanikul on õigus tunnistada mis tahes usundit või mitte tunnistada ühtki neist, täita usukombeid või teha ateistlikku propagandat. Garanteeritud on isikupuutumatus, kirjavahetuse, telefonikõnede ja telegraafisõnumite saladus. Kodanikel on õigus kohtu kaitsele rünnete eest aule ja väärikusele, elule ja tervisele, isiklikule vabadusele ja varale.

Nähakse ette, et õiguste ja vabaduste kasutamine kodanike poolt ei tohi tekitada kahju ühiskonna ja riigi huvidele ega teiste kodanike õigustele. Nii on Eesti NSV-s sõjapropaganda keelatud. Seadusega on karistatav igasuguse rassilise või rahvusliku erandlikkuse, vaenu või üleoleku propageerimine, samuti mis tahes kodanike õiguste piiramine rassiliste või rahvuslike tunnuste alusel.

Põhiseaduse projekt näeb ette ka riigiorganite tegevuse demokraatlike aluste edasise laienemise. Avardub veelgi kodanike poolt valitavate rahvasaadikute nõukogude tegevus. Valitsemisorganid töötavad nõukogude juhtimisel ja annavad neile aru. Rahvasaadikud omakorda on aruandekohustuslikud valijate ees ning valijad võivad neid tagasi kutsuda, kui saadik on nende usaldust kuritarvitanud. Demokraatia põhimõtted kehtivad ka õigusemõistmisel. Kõik vabariigi kohtud on valitavad, nende tööst võtavad osa rahvakaasistujad. Kohtunikud ja rahvakaasistujad on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele. Asjaarutamine on kohtutes avalik, süüdistatavale tagatakse kaitseõigus. Kedagi kuriteo toimepanemises süüdi tunnistada või kriminaalkorras karistada võib ainuüksi kohtu otsusega ja vastavalt seadusele.

Vabariigi elanikud võtsid uue põhiseaduse projekti vastu suure rahuldustundega. Kõikjal töökollektiivides ja ühiskondlikes organisatsioonides toimuvad projekti arutelud. Uus põhiseadus avaldab tema vastuvõtmise korral suurt mõju vabariigi kogu seadusandluse edasisele arenemisele, mille peasuunaks on kodanike õiguste ja vabaduste kaitse, seaduslikkuse range järgimine ning sotsialistliku demokraatia põhimõtete järjekindel ellurakendamine.

nädala märkmikust

● Moskvas toimus Nõukogude Rahufondi üleliiduline konverents. Rahufondi tegevusest võtab osa ligi 75 miljonit Nõukogude kodanikku. Rahufondi esimeheks valiti uuesti kirjanik Boriss Polevoi.

● Moskvas NSV Liidu Revolutsiooni Keskmuuseumis toimus pidulik õhtu, millega tähistati Venemaa ja Eesti revolutsioonilise liikumise väljapaistva tegelase bolševiku-leninlase Viktor Kingissepa 90. sünniaastapäeva. Tallinnas tähistati V. Kingissepa 90. sünniaastapäeva mitme üritusega. Keskseimaks oli pidulik miiting Toompea nõlval, kus asub V. Kingissepa mälestussammas.

● 22. märtsil saabus Eestisse Lätimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee esimese sekretäri A. Vossi juhtimisel Läti NSV delegatsioon, et sõlmida siin Läti NSV ja Eesti NSV töötajate sotsialistliku võistluse leping 1978. aastaks. 24. märtsil toimus EKP Keskkomitees lepingule allakirjutamise pidulik tseremoonia.

● Tallinnas viibis Saksa Demokraatliku Vabariigi statistikute delegatsioon eesotsas Saksa DV Statistika Keskvalitsuse juhataja A. Dondaga. Külalised arutasid Eesti NSV Statistika Keskvalitsuse spetsialistidega majandusstatistilise töö täiustamise probleeme ning kollektiivselt kasutatavate arvutuskeskuste rajamist.

● Eestit külastas Jaapani kalurite, meremeeste ja toiduainetetööstuse tööliste ametiühingu delegatsioon eesotsas ametiühingu sekretäri T. Futamiga.

● Eesti NSV Ministrite Nõukogu Presiidiumi istungil otsustati, et Eesti võtab Nõukogude Liidu paviljoni kooseisus osa Brno rahvusvahelisest messist.

● Samal istungil tehti kokkuvõtteid vabariigi kehakultuuri- ja spordikomiteede tööst möödunud aastal. Valmistati ette 180 000 madalama ja 5583 kõrgema järgu sportlast. Maailma- ja Euroopa meistrivõistlustel võitsid vabariigi sportlased üheksa ja NSV Liidu meistrivõistlustel 120 medalit. Parimateks kehakultuuri- ja spordikomiteedeks tunnistati Tartu linna ja Tartu rajooni kehakultuuri- ja spordikomitee.

● Tallinnas korraldatud vabariiklikul aktiivil olid arutusel haridusküsimused. Eestis on praegu iga tuhande elaniku kohta (alates kümnendast eluaastast) 57 kõrgema ja 496 lõpetamata kõrgema ja keskharidusega inimest. Iga 1000 töötaja kohta on kõrg- ja keskeriharidusega spetsialiste: tööstuses 161 ja põllumajanduses 131. Üldhariduskoolides, kutsekoolides ja tehnikumides õpib 250 000 inimest, kõrgkoolides aga 24 000 inimest.

● Belgias La Louviére'i raekoja näitusesaalis avati Nõukogude Eesti kunstnike maalide ja gravüüride näitus.

● Lvovis, Ukraina Kunsti Muuseumis on suur menu eesti karikatuuride näitusel, mille on komplekteerinud Eesti NSV Ajakirjanike Liidu kunstnike ja karikaturistide sektsioon.

● Tallinnas viibis sõpruslinna Kotka linnavolikogu delegatsioon. Seda juhtis linnavolikogu esimees Antero Anttila. Delegatsiooni koosseisu kuulusid volikogu aseesimees Anna-Liisa Linkola, volikogu liige, Soome—Nõukogude Sõprusühingu Kotka osakonna esimees Keijo Yrjölä ja volikogu sekretär Tauno Kankanen.

Jutuajamisel Tallinna Raekojas, milles osalesid EKP Tallinna Linnakomitee sekretär Allan Kullaste, Tallinna Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee esimehe asetäitja Raimu Liiv, linna täitevkomitee sekretär Eduard Pragi, täitevkomitee liige, Oktoobri Rajooni Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee esimees Urve Elmi, ÜAS «Inturisti» Tallinna osakonna juhataja Olaf Sööt jt., arutati Tallinna ja Kotka linna sõprussidemete arendamist.

Kotka linnavolikogu delegatsioon tegi visiidi Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Eesti Ühingusse, külastas Eesti NSV Rahvamajandusnäitust, A. H. Tammsaare muuseumi, vaatas «Dünamo» uut tennisehalli ning viibis RAT «Estonias» balleti «Maailma loomine» etendusel.

Pildil: Kotka linnavolikogu delegatsioon Raekojas.
Elmar Rauami foto

«Võidu» peainsener Enn Veskiväli ja konstruktor Tatjana Ivanova kartuli transportöörlaaduri mudeli juures

O. Vihandi foto (ETA)

TEHTUD EESTIS

See oli aastal 1885, kui Carl Julius Lesta rajas Tartus metalli ja kiviraiumise töökoja. Ajapikku hakkasid siin valmima sel ajal väga nõutav metallist aiamööbel, ka majapidamistarbed ja mõningad masinaosad. 1913. aastaks oli Lesta töökojas ametis 22 töölist ja aastatoodangut hinnati 20 000 rublaga. Esimese maailmasõja aastail tegeldi siin põhiliselt sõjavankrite ja väliköökide remondiga.

Kui selle sajandi esimese veerandi lõpuks töökoda läks ärimeeste Georg ja Hans Lellepi valdusse, muutus ka toodang. Hakati valmistama esimesi hekslimasinaid ja loorehasid. Esimese malmivaluni jõuti aga alles kahekümne aasta pärast, kui kõrvuti külvi- ja hekslimasinate, malmpadade, ahjuuste ja pliidirõngaste tootmisega käisid tehases ka Suure Isamaasõja järgsed taastamistööd.

50-ndate aastate algul hakati Lesta töökojast väljakasvanud Tartu põllutöömasinate tehases «Võit» tootma põhiliselt neid masinaid, mis aitasid mehhaniseerida kartulikasvatust. TZK-30 pidi aitama inimest kartuli ja juurvilja hoidlatesse laadimisel. TPK-30 pidi sama töö tegema kartuli ja juurvilja laadimisel hoidlatest autodele.

Kümmekonna aasta jooksul on kartuli transportöörlaadurit ja transportöörkogujat muudetud, täiustatud, leitud talle üha uusi rakendusalasid. Tehases «Võit», põhiliselt ainukeses põllutöömasinaid tootvas ettevõttes Eestis, töötab nüüd 550 inimest, kelle tubli töö arvel peaks toodangu maht sel aastal tõusma möödunud aastaga võrreldes 17%. Aasta-aastalt on suurenenud ka ekspordi osakaal. Sel aastal võib TZK-30 näha töötamas Türgis, Bulgaaria Rahvavabariigis, Tšehhoslovakkia Sotsialistlikus Vabariigis, Ungari Rahvavabariigis, Poola Rahvavabariigis, Saksa Demokraatlikus Vabariigis ja Austrias. Üldse on «Võidu» toodangut eksporditud 32 välisriiki, Aasia ja Aafrika riikide kõrval ka kõrgeltarenenud tööstusriikidesse nagu Kanadasse ja Prantsusmaale.

Kartulitransportööridele on jagatud tunnustust rahvusvahelistel näitustel. Saksa Demokraatlikus Vabariigis toimunud põllumajandusnäituselt «Agra 69» toodi kaasa kuldmedal, 1970. aastal saadi Ungari Rahvavabariigis pronks-1975. aastal hõbemedal.

Tartu põllutöömasinate tehases «Võit» toodetakse veel käsitsilükatavat aiaääket ja ainukesena Eestis muruniiturit koduaedade ning väiksemate haljasalade tarbeks.

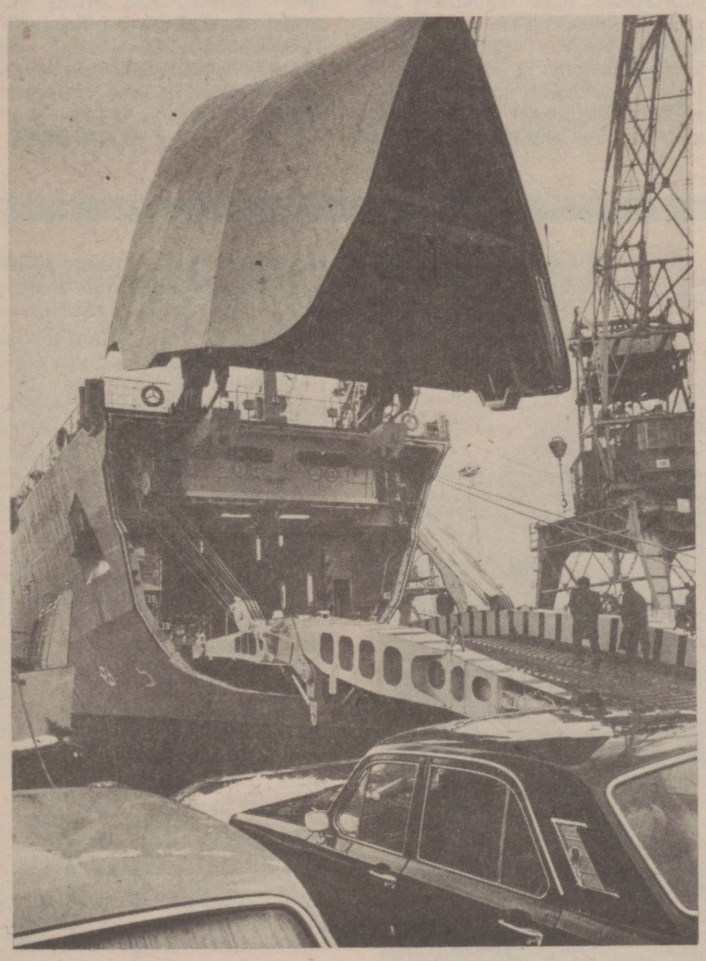

Eesti Merelaevandus sai endale uue, Leningradis valmistatud mootorlaeva «Nikolai Vilkov». Suure Isamaasõja kangelase madrus Nikolai Vilkovi nime kandva laeva eripära on selles, et teda saab laadida ja lossida ühendussilla kaudu otse kailt. Laev on mõeldud autode, treilerite ja muu sellise kauba veoks.

D. Prantsu foto

RAAMATUSÕPRADE TAMMSAARE PÄEV

Tartu rajooni raamatuühing korraldas Tartus piduliku A. H. Tammsaare päeva, millest võttis osa arvukalt õpetajaid, raamatukogude töötajaid, koolinoori ja teisi. Nõo Keskkooli noored tulid saali saja põleva küünlaga, meenutamaks klassiku suurt tähtpäeva, ja asetasid need lava äärele. Nõo ja Elva õpilased deklameerisid Tammsaaret, esitasid kirjaniku meelispalu viiulil.

Kirjandusteadlane Maie Kalda analüüsis Tammsaare kõrgperioodi romaane ja näidendeid. Kirjanik Ain Kaalep vaatles «Tõde ja õigust» viiest erinevast tasandist lähtudes. Kirjandusteadlane Eerik Teder käsitles klassiku teoste jõudmist nii Nõukogudemaa kui ka välismaa rahvaste juurde ning Tammsaare teoste retseptsiooni NSV Liidus ja paljudes Euroopa maades. J. Semperi nimelise Tartu 8. Keskkooli õpetaja Vello Saage analüüsis töö, õnne ja armastuse kujundeid «Tões ja õiguses».

Sisuka Tammsaare päeva lõpetasid Tartu 8. Keskkooli õpilased kompositsiooniga klassiku teostest.

R. MÕTUS

VÕRU PUHKPILLI-ORKESTER 80

Märtsi algul tähistas rahvakollektiivi nimetust kandev Võru puhkpilliorkester Võru Rahvateatris «Kannel» juubelikontserdiga oma 80. aastapäeva.

Rõõmuga õnnitleti 95-aastast võrulast Osvald Sikku, kes 80 aastat tagasi seisis orkestri hälli juures ja on praegu veel ainuke elav orkestri asutajaliige.

EESTI DŽÄSSIMUUSIKUTE EDU TBILISIS

Gruusia NSV pealinnas toimus kõigi aegade suurim džässifestival NSV Liidus — «Tbilisi 78». Festivali kümne päeva jooksul anti kokku 19 kontserti, kus esines kokku 24 kollektiivi 15 linnast. Kõige rohkem oli osavõtjaid Tallinnast: 5 kollektiivi ligi 40 mängija ja lauljaga.

Eestit esindasid Helmut Aniko bigbänd, laulusolistid Els Himma ja Raivo Parind, Tõnu Naissoo ansambel, saksofonist Lembit Saarsalu, džässiduo Arvo Pilliroog—Tiit Paulus ning *rock*-ansambel Paap Kõlari juhtimisel. Paap Kõlar tuli festivalil samavõrd edukalt toime nii sümfooniaorkestri dirigeerimise kui ka trummisoolodega oma ja John McLaugheini palades.

Festivali lõppkontserdile kutsuti Eestist spetsiaalse *show*-programmiga esinema ansambel «Apelsin».

Eesti džässimuusikud olid Tbilisis väga populaarsed. Kuulajaid võlusid meie muusikute hea improviseerimisvõime ja džässitunnetus. Heatasemelise esinemise eest toodi koju mitu laureaaditiitlit.

TAANLASE RAAMAT NÕUKOGUDE BALTIKUMIST

«Tundmatud naabrid — Eesti, Läti, Leedu nõukogude vabariigid» — sellist pealkirja kannab mullu Taani soliidseima, vanima ja suurima kirjastuse «Gyldendal» väljaandel ilmunud raamat. Autor — Erik Vagn Jensen, kes selle raamatu kirjutamiseks sooritas neli reisi Baltimaile. See on teos, mis algab kinnitusega, et enamik taanlasi teab kindlasti rohkem Brasiiliast, Taist ja Hiinast kui naabritest teisel pool Läänemerd. Selle nentimine pole Skandinaavias uus, taolise paralleeliga on seal ennegi reisiraamatuid sisse juhatatud (näit. E. Rydelius, Finland, Estland och Letland på 3×8 dagar, Stockholm 1938). Võrdlusjoonte tõmbamiseks Taanis varemilmunud Eestit tutvustavaid raamatuid otsides sattus esimesena kätte väljaanne, mis oli ilmunud täpselt 50 aasta eest. Ei tea E.-V. Jensengi muud öelda, et see oli palju aastaid tagasi, kui Taanis ilmus raamat Eestist, Lätist ja Leedust.

Mis on erinevat pildis, mille lõid kahekümnendail-kolmekümnendail aastail Taanis ja Rootsis ilmunud teosed Eestist (ja Lätist—Leedust) ning loob äsjailmunud raamat? Kokkuvõtlikult võiks öelda, et kolmekümnendate aastate pooleksootilistest ajalooliste vaatamisväärsustega maadest, mille majandusele ja kultuurile peaaegu ei pööratud tähelepanu, räägitakse nüüd kui arenenud tööstus- ja põllumajandusriikidest, mille ühiskonda iseloomustab rikkalik kultuurielu.

Teose kompositsioonist (ja mitte vabariikide omapärast) johtub, et Eestist räägikides on põhiosa pühendatud kultuurile (täpsemalt öeldes ülikoolilinnale Tartule), Leedust põllumajandusele ja Elektrenaile (suurele hüdroelektrijaamale Kaunase lähedal), Lätist kõneldes kalandusele ja tööstusele. Igas ainevallas kirjeldab autor konkreetset majandit või ettevõtet, võrdlused mujal nähtuga, pildid ja statistikatabelid aitavad aga kirjeldust üldistada.

Külaline näeb pererahva elu ikka veidi teisiti kui pererahvas ise, kirjeldab seda kõrvaltvaataja pilguga. Nii nendib E.-V. Jensen, et «kultuurivahetus on olnud üsna ühekülgne», täpsustades,. et «Baltimail on tehtud seda, mida meie jätsime tegemata laiskusest või kommertskaalutlustel». Autor annab ülevaate Leedu kirjandusajakirjas ilmunud artiklist, mis käsitleb Taani uudiskirjandust, ja esitab retoorilise küsimuse: «Kui palju artikleid Leedu uudiskirjandusest on trükitud Taanis? Ei ühtki.» Taanlast üllatavad meie romaanide ja luulekogude tiraažid, «Loomingu» ja «Sirbi ja Vasara» trükiarv, ilmumissagedus, maht ja odavus. Ajakirjade arvu on, tõsi küll, eksikombel kahekordistatud, tiraaž aga see-eest peale E.-V. Jenseni siinviibimist jälle kasvanud.

Autorit on ilmselt paelunud sotsiaalhoolekandesüsteemi saavutused, tutvustamaks seda toob ta palju näiteid, peab rõhutamisväärseks nähtusi, mis meile tunduvad igapäevase elu loomulike omadusjoontena — tööpuuduse puudumine, tasuta arstiabi jne. Odav lõunasöök töölissööklas meenutab autorile oma ohtrusega «pigem pühapäevalõunat lihtsas taani talus». Või siis Riia turg, kus «valik oli tohutu». Nostalgia kõlab, kui autor loetleb ja tõlgib lätikeelseid kolhoosinimesid — «Võit», «1. Mai» jt. Palju aastaid on möödunud ajast, kui Taani talupojad nimetasid oma kooperatiivmeiereisid «Tegevusinnuks», töölised asutasid kirjastuse «Edasi» jne. «Nüüd nimetatakse meie uusi ettevõtteid meelsasti kuidagi ameerikalikult — ja nad ongi üsna sageli mõne rahvusvahelise kontserni filiaaliks.»

Autorit vaevab, kas demokraatia tööstuses on siiski küllaldane. Kuid need kahtlused pole tekkinud võrdlusest kapitalistliku ettevõttega, malliks on pigem kollektiivi omavalitsus. Kahtluste kinnitamiseks ta fakte ei leia: ettevõtete juhid on ebaharilikult sõbralikud ja lahked, direktsiooni liige, kellega ta esiti kontaktis oli, ei mõjunud mitte sugugi kui «direktor», kui «mänedžer», «vaid kui hästiharitud, tähelepanelik ja väga meeldiv tööline».

(Järg 7. lk.)

Tallinna Juveelitehase uus peahoone D. Prantsu foto

PUHKPILLIMÄNGIJATE KONKURSS

13.—17. märtsini toimus Tallinnas VII vabariiklik interpreetide konkurss, seekord puhkpillimängijatele. Varem on meil puhkpillimängijate võimeid hinnatud 1970. aastal. Käesolev konkurss erines teistest oma nooruslikkuse poolest. Konkursi tingimuste kohaselt ei tohtinud osavõtjate vanus ületada 32 aastat. Osavõtuks registreerus 45 muusikut peamiselt Tallinnast (konservatooriumi, muusikakeskkooli ja muusikakooli õpilased, «Estonia» teatri orkestri ja riikliku sümfooniaorkestri, pedagoogilise instituudi ja Kirovi-nimelise kalurikolhoosi puhkpilliorkestrite mängijad). Oli ka neid, kes praegu täiendavad oma oskusi Moskva ja Leningradi konservatooriumis, ja ka lastemuusikakoolide õpilasi Sillamäelt, Viljandist ja Tartust.

Kõige enam oli osavõtjaid klarneti ja flöödi erialal, kus võistlus eriti pingeliseks kujunes. Üldse hinnati pillimeeste võimeid kolmes voorus. Spetsiaalselt konkursi jaoks kirjutasid teoseid meie heliloojad A. Põldmäe, R. Kangro, E. Tamberg, L. Sumera, H. Kareva, M. Kuulberg ja H. Otsa.

Konkursi žüriisse olid palutud väljapaistvad muusikategelased Moskvast, Leningradist, Riiast. Objektiivsuse taotlusel kuulus žüriisse Eestist vaid üks liige: Eesti NSV teeneline kunstitegelane, Tallinna Riikliku Konservatooriumi dotsent Ester Mägi.

VII ülevabariigiline interpreetide konkurss loeti igati kordaläinuks, rõõmustati paljude andekate, veel kujunemisjärgus puhkpillimängijate juurdekasvu üle.

Konkursi lõppkontserdil esinesid parimad koos Eesti NSV Riikliku Sümfooniaorkestriga Vallo Järvi juhatusel.

Puhkpillimängijate konkursi laureaadid on: **Neeme Punder** (flööt), Tallinna Riikliku Konservatooriumi II kursuse üliõpilane; **Olev Ainomäe** (oboe), Moskva Riikliku Konservatooriumi IV kursuse üliõpilane; **Vello Sakkos** (klarnet), «Estonia» teatri orkestrant, Tallinna Riikliku Konservatooriumi õppejõud; **Paavo Must** (fagott), «Estonia» teatri orkestrant; **Kalle Kauksi** (metsasarv), Eesti NSV Riikliku Sümfooniaorkestri orkestrant; **Aavo Ots** (trompet), «Estonia» teatri orkestrant; **Heiki Kalaus** (tromboon), Eesti NSV Riikliku Sümfooniaorkestri kontsertmeister, Leningradi Riikliku Konservatooriumi aspirant. Tuubamängijatest sai žürii aukirja **Georg Peets**, «Estonia» teatri orkestrant.

MARIANNE PERE

MITTE AINULT ILUS, VAID KA TERVISLIK

Mis riidematerjalist te õmblete oma lapsele riideid? Kas eelistate nailonit, kunstkiudu või krimpleeni? Või teate, et tehismaterjal on ebatervislik, laseb läbi vähe õhku ja ajab higistama? Kas usute, et lapse riided peavad eelkõige tervislikud olema? Materjalide efektsuse ja hinnaga eputamine ei too kasu ühegi lapse enesetundele.

Need probleemid ja veel palju muudki said selgeks poolele tuhandele Tartu eelkoolialise lapse vanemale, kes olid kutsutud katseremonditehase lastepäevakodu «Rukkilill» ja lastepolikliiniku arstide Helju Preemi ja Evi Samarüütli organiseeritud lasteriiete näitusdemonstratsioonile.

Väikesed mannekeenid Tartu päevakodudest ja lasteaedadest tutvustasid oma vanemate õmmeldud uudisriietust. Nägusad ja lastele sobiva tegumoega olid kombinesoonid ja kahe poolega joped, mänguväljakutele, teksasriidest komplektid ühisteks matkadeks, sarafanilõikelised kleidid ja põlvpüksid lastepeole, praktiline oli ka toa- ning rannariietus.

Kõikide nende riiete valmistamiseks oli kasutatud villast, puuvillast ja teksasriiet ning staaplit ja velvetit.

Nii laialdane laste tervisliku riietuse demonstratsioon toimus meil esmakordselt. Üritus leidis siirast heakskiitu nii Eesti NSV Tervishoiuministeeriumilt, Tallinna Pedagoogiliselt Instituudilt, lastevanematelt kui ka väikestelt tarbijatelt.

M. KOSKEL

EESTIMAA RÄNNUTEEDEL LI

Kirjad Valgamaalt

Läti NSV ühe põhjapoolsema linna Valka ja meie vabariigi lõunapoolseima linna Valga piirijooneks on kitsas Konnaoja. Tänapäeval kõlbab see veevaene ojake ainult mõlema linna koolipoistele oma hüppevõime proovimiseks. Üle poolesaja aasta tagasi, tõsi küll, tollal oli Konnaoja laiem, puhkes seal kodanliku Eesti ja Läti valitsuse vahel äge piiritüli, kus mõlemad pooled ähvardasid relvi haarata. Vahemeheks kohalekutsutud Briti esindaja pani siis noortele «kukkedele» aru pähe, mille tulemusena linn lahutati traataiaga kaheks. Konnaoja sillale pandi tugev tõkkepuu, ametisse asusid piirivalvurid ja tollimehed. Pärast 1940. aasta juunisündmusi jäi administratiivne riigipiir küll samaks, aga kahe sõbraliku vennasmaa kõik piiritõkked kõrvaldati.

Nüüd võib mõlemal pool Konnaoja kuulda eesti ja läti keelt. See ei üllata siin kedagi, otse vastupidi.

Teel Valka Tallinn—Minski kiirrongi «Tšaika» kupees olin tahtmatult ühe jutuajamise pealtkuulajaks, kus kaks eakat meest rääkisid linnavõimude kavast püstitada Valga linna 400-ndaks juubeliks kahe linna piirile monument...

Selgituse nõutamine monumendi asjus oligi minu esimese küsimuse sisuks. Esitasin selle Valga rajooni täitevkomitee esimehe asetäitjale rajooni plaanikomisjoni esimehele Eduard Reitsnikule.

«Jutt on õige. Kuigi ajalooürikutes on Valgast (Walcost) juttu juba 13. sajandil, sai Valga linnaõigused Poola kuningalt Stephan Báthorylt 1584. aastal. Nii et lähenev 1984 on meile juubeliaasta. Ettevalmistused selleks juba käivad. Üks kesksemaid ongi monumendi tellimine. Langetasime selle otsuse koos Valka linnavõimudega. Monument, mille tahame püstitada kahe linna piirile, peab sümboliseerima eesti ja läti rahva igavest sõprust.»

Neil päevil avab uksed Valga uus hotell Säde». Seitsmekorruselises hoones on 127 külaliskohta ja 120 kohaga restoran.

Valga ja Valka elanike heanaaberlikkus ei avaldu ju ainult raudteejaama, mõlema linna kaupluste, kohvikute, restoranide, kinode, kultuurimajade jne. jne. ühises kasutamises?

«Muidugi mitte. Palju ühist on naaberlinnade generaalplaanis (kuni aastani 2000), mille koostamisel osalesid mõlema vabariigi ehituskomiteed. Näiteks on transpordiskeem ja telefonside linnadel ühine. Ka puhketsoon läbib kahe vabariigi piiri ja lõpeb Läti-poolse kauni Veskijärvega, mille plaaži ehitamisega tehti algust mullu. Generaalplaan kinnitati Valka ja Valga rajooni nõukogude ühisel istungil.»

Valga peatänav kannab V. I. Lenini nime. Selle pärnade allee ääres asuvad Valga uus kultuurimaja, kino «Saluut», kus vabariigi 25. aastapäeva pidustustel tervitas valgalasi kosmonaut German Titov, Valga Lastemuusikakool, mitmed administratiivhooned, trükikoda, kauplused ja söökla. Puiestee lõpeb väljakul, mille keskel on arhitektuurimälestisena riikliku kaitse all olev Jaani kirik (1777—1816).

Lenini tänavat nimetatakse ka sõpruse alleeks, sest igal

LENINGRADLASED APLODEERISID ERSO-le

Järjekordselt olid Leningradi muusikaavalikkuse tähelepanu keskpunktis Eesti NSV Riikliku Sümfooniaorkestri (ERSO) esinemised D. Šostakovitši nim. Filharmoonia suures saalis. Kuna kavas olid ka vokaalsümfoonilised suurvormid, osales kahel kontserdil Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor. Nelja erineva kavaga anti viis kontserti. Leningradi muusikakriitik M. Izmailov, kes kontsertide kohta ajakirjanduses sõna võttis, kirjutab, et eriti sümfooniaorkestril on leningradlaste soosingut raske võita, kuna sealne publik on hellitatud nii Nõukogude Liidu kui ka välismaa parimate orkestrite esinemistega. Ometi on ERSO seda suutnud. Millest see tuleb?

Esitasime selle ja järgnevadki küsimused ERSO direktorile **Rene Hammerile,** kes rääkis:

«Pooltteise aasta jooksul 14 kontserti Nõukogude Liidu ühel paremal kontserdilaval — seda ei ole tõepoolest vähe ja kutse esinemisteks järgmiseksi hooajaks on olemas. Põhjusi on siin kindlasti mitu. Eelkõige ERSO peadirigendi Neeme Järvi populaarsus ja kauaaegsed loomingulised sidemed Leningradi Filharmooniaga, mis said alguse juba tema õpingute ajal selles linnas. Mitte vähem oluline ei ole ka orkestri praegune vägagi korrektne mängutase, tema pidev areng ning omanäolisus. Kui siia lisada veel publikut huvitav repertuaar, kus küllaltki suur osatähtsus on olnud vokaalsümfoonilistel suurvormidel või leningradlastele vähetuntud teostel nagu seegi kord, jõuamegi vist meie kontsertide menukuse põhjusteni.»

● **Milline neljast kavast ja millised teosed võeti vastu kõige paremini?**

«Hooaja seni menukaimaks kontserdiks nimetati meie teist kontserti, kus esitasime Cherubini «Reekviemi», Corelli «Concerto grosso» (solistid Mati Kärmas, Moisei Alperten ja Jaan Reinaste) ja Respighi «Rooma pidustused» ning kus publiku nõudmisel tuli mängida veel kaks lisapala. Kordamisele tuli Villem Kapi «Põhjarannik», mille kohta öeldi, et niisuguse ilusa meloodilise muusika puhul nagu ei usukski, et see on kirjutatud meie ajal. Väga soojalt võeti vastu A. Lemba klaverikontsert, mida hästi mängis Matti Reimann. Muide selle teose esiettekanne toimus samuti Leningradis 70 aastat tagasi. Päris uudseks teoseks ja meeldivaks avastuseks leningradlastele oli Brahmsi «Rapsoodia aldile, meeskoorile ja sümfooniaorkestrile», kus soolopartii laulis laitmatult ja hea stiilitundega Urve Tauts. A. Pärdi «Cantus B. Britteni mälestuseks» on leidnud tee paljude sümfooniaorkestrite repertuaari ja võeti hästi vastu ka Leningradis. Lisapalast ei pääsenud me aga ühelgi kontserdil. Kriitikud tõstsid veel esile Beethoveni III ja V sümfoonia ning Haydni 82. sümfoonia «KARU» esitust. Nagu tavaliselt, öeldi palju kiitvaid sõnu RAM-i aadressil.»

● **Kuulsime äsjases raadiosaates «Reisijuttu laureaatidega» huvitavaid kontserdijärgseid mõtteid Leningradi heliloojatelt, kutselistelt muusikutelt ja mitmetelt teistelt saalipoolelt.**

«Põhilisena jäid kõlama kahe konservatooriumi pedagoogi ja suurte kogemustega instrumentalisti prof. Vitali Bujanovski ning rahvusvahelise konkursi laureaadi Mihhail Izmailovi mõtted, et varasemate aastatega võrreldes on orkester tublisti arenenud ja mängib praegu «heas Euroopa traditsioonide vaimus», olles lähedane Leningradi Filharmoonia teenelise sümfooniaorkestri maneerile.»

● **Meie sümfooniaorkester jõudis Leningradi otse A. H. Tammsaare juubelikontserdilt Moskvast. Kas oli Moskvas veel muid ülesandeid?**

«Oleme saanud hea loomingulise kontakti üleliidulise plaadifirmaga «Meloodia». Ka nüüd Moskvas olles mängisime koos rahvusvaheliste konkursside laureaadi tšellist Valentin Feiginiga sisse plaadi Tšaikovski muusikast. Samas saime ettepaneku plaadistada firmale veel käesoleval aastal Haydni 12 Londoni sümfooniat.»

● **ERSO kontsertide afišših on märtsis ja aprillis mitme külalisdirigendi nimed. On see tingitud Neeme Järvi pikemast külalisreisist Brasiiliasse ja Jugoslaaviasse?**

«Sellele küsimusele peab vastama nii jaatavalt kui ka eitavalt. Igal hooajal dirigeerib ERSO kontserte 10—12 külalisdirigenti. Käesoleval hooajal on meie orkestri ees seisnud sellised väljapaistvad muusikud nagu NSV Liidu rahvakunstnikud Gennadi Roždestvenski ja Kirill Kondrašin, teiste liiduvabariikide sümfooniaorkestrite peadirigendid V. Sinaiski (Läti), J. Domarkas (Leedu), D. Kitajenko, L. Grin, M. Jurovski (Moskva), S. Bilek (Tšehhoslovakkia) jt. Ees on kohtumised veel D. Kahhidze (Gruusiast), D. Handžani (Armeeniast) ning A. Vitiga (Poolast).

Musitseerimine heade dirigentidega on orkestrile huvitav ja kasulik olnud ning aidanud kaasa orkestri repertuaari laiendamisele. Nii valmistas G. Roždestvenski meie orkestriga ette kõik neli Schumanni sümfooniat ning võib loota, et kontsertide salvestustest valmistatakse ka heliplaadid.»

● **Kontserdihooaja lõpuni on jäänud napilt kolm kuud, mida need toovad ERSO-le ja kuulajatele?**

«Nagu kogu käesoleval hooajal, tundub ka praegu, et aega on vähe ja ülesandeid palju.

Avalikke kontserte on jäänud veel viisteist, lisaks neli stuudiokontserti Eesti Raadiole ja TV-le kvadrofooniliste saadete sarjast. Avalikest esinemistest on keskseimaks kontsert 22. mail, millega tähistame heliloojate E. Kapi 70-ndat sünnipäeva ning A. Kapi 100-ndat ja V. Kapi 65-ndat sünniaastapäeva. See on ka hooaja viimaseks kontserdiks Tallinnas. Maikuu lõpul sõidame veel kord Moskvasse, kus meil on kolm kontserti Tšaikovski-nim. kontserdisaalis. Esitamisele tulevad A. Kapi I sümfoonia, Saint-Saënsi III sümfoonia, Händeli orelikontsert, Prokofjevi kantaat Suure Oktoobri 20-ndale aastapäevale ning kontsert-ettekandes Berliozi koomiline ooper «Beatrice ja Benedict».

Hooaja lõpetame aga kontsertidega traditsiooniliseks saanud Pärnu muusikafestivalil juuli alguses, mis tänavu on pühendatud David Oistrahhi 70-ndale sünniaastapäevale. Külalissolistideks seal on Igor Oistrahh ja Viktor Pikaisen.»

LAULIS EDITA PJEHHA

Tallinlastele esines populaarne Leningradi lauljatar Edita Pjehha. Ta on meile ja tuhandetele kerge muusika sõpradele välismaal laulnud armsaks paljud laulud nagu A. Solovjov-Sedoi «Õhtud Moskva lähistel», A. Fljarkovski «Vikerkaar», O. Feltsmani «Ääretu taevas» ja «Moskva tuled», A. Ekimjani «Hoidke sõpru», A. Bronevitski «Ema» jt.

«Õhtud Moskva lähistel» — niisugust pealkirja kannab ka hiljuti Leningradis esilinastunud muusikaline mängufilm, mis on loodud Edita Pjehhast.

Lauljatar armastab Tallinna ja Eestit väga, ta on korduvalt siin esinenud ja mänginud ka filmis («Briljandid proletariaadi diktatuurile»). Talle on sümpaatsed meiegi heliloojate laulud, eeskätt R. Valgre «Peagi saabun tagasi su juurde», mille E. Pjehha kavatseb võtta oma uue kontsertkava repertuaari.

F. Kljutšiku foto

SEMINAR SAKUS

Läinud nädalal toimus Sakus Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudis üleliiduline seminar teemal «Kohalike tooraineressursside kompleksse kasutamise organiseerimine kolhooside ja sovhooside abiettevõtetes tööjõu aastaringse kasutamise eesmärgil».

Seminarist võtsid osa kõigi liiduvabariikide (üle 100 spetsialisti) ja Eesti majandite abitootmisettevõtete esindajad.

Nõupidamist juhtisid NSV Liidu põllumajandusministri asetäitja A. Ievlev ja Eesti NSV põllumajandusminister H. Männik.

Ettekannetest ilmnes abitootmisettevõtete positiivne osa tööjõu aastaringsel rakendamisel. Eesti kolhooside ja sovhooside abitootmisettevõtetest moodustavad $^2/_3$ põhitootmist teenindavad ettevõtted.

Instituudi näitusepaviljonis oli avatud meie vabariigi ettevõtete toodangut tutvustav näitus. Ekspositsioonis oli suur osa köögija puuviljakonservidel. Majandites valmistatakse ka tärklist, lõssipulbrit, kondiitrisaadusi, suveniire, mineraalsöötade segusid, biopreparaate, samuti ehitusmaterjale, büroomööblit, põllumajanduses kasutatavaid elektroonikaseadmeid ja mitmesuguseid muid seadmeid.

Seminari käigus külastati mitmeid majandeid ja nende abitootmisettevõtteid.

K. KAARLI

kevadel marsivad valgalased siit naabrite juurde maimiitingule, igal sügisel aga tulevad seda tänavat mööda lõunanaabrid Valga staadionile ühisele oktoobrimiitingule.

Siit astuvad inimestekolonnid, et viia pärgi töörahva vabaduse eest langenute haudadele. Linna serval, kõrge kuusehekiga varjatud endistesse tranšeedesse on maetud mõrvatud Nõukogude sõjavangid. Langenute auks püstitati siia mälestusmärk, mille keskseks komponendiks on kujur Anton Starkopfi loodud «Leinav naine», kiri monumendil teatab 29 000 inimese hukkamisest.

Kui 1944. aasta septembris jõudsid Nõukogude armee väeosad raskete lahingute järel uuesti Valka, võttis vabastajaid vastu varemetes linn. Põgenema sunnitud fašistid olid hävitanud raudteesõlme ja ligi pooled elamud ning tööstusettevõtted.

Tänane Valga on tundmatuseni muutunud. Kodanliku Eesti väheste arenguperspektiividega provintsilinnast on saanud arenenud tööstusega rajooni keskus. Kodanliku korra ajal polnud Valgas ühtegi tööstusettevõtet, kus oleks tööd leidnud üle 200 inimese. Tänapäeval ongi ülekaalus just niisugused: Valga Mööblivabrik, Valga Teraviljasaaduste Kombinaat, Valga Lihakombinaat, ETKVL-i keemiakombinaadi «Orto» tuubitsehh, Valga Veinitehas, teeninduskombinaat «Valga» jt., õmblustootmiskoondise «Baltika» Valga filiaalis töötab üle tuhande, Valga Külmutusvagunite Depoos koguni üle poolteise tuhande inimese.

Valga Külmutusvagunite Depoo, mis loodi kümme aastat tagasi, on ainulaadne kogu Baltikumis. Depoo veerev koosseis teenindab kogu Nõukogude Liitu selle läänepoolsest raudteesõlmest Tšopist kuni Kamtšatkani Kaug-Idas ja Murmanskist põhjas kuni päikeselise Gruusia linnadeni, vedades eelkõige kiirestirikknevaid toiduaineid. Kui külmutusvagunid satuvad oma ringsõidul kodulinna, ei tule nad kunagi tühjalt, laadungiks on siis kas varased tomatid Moldaaviast, viinamarjad Gruusiast jm.

Võrreldes sõjajärgsete aastatega on Valgas ja Valga rajoonis toiduainete tootmine rohkem kui kümnekordistunud. Aastatega 1950—1977 on lihatoodang kasvanud 232 tonnilt 8363 tonnini aastas, vorstitooted 56 tonnilt 1596 tonnini, või 156 tonnilt 932 tonnini, juust 15 tonnilt 307 tonnini, leiva-saiatooted 2237 tonnilt 10 311 tonnini. Suur edasiminek on ka kerge- ja mööblitööstuses ning jõusööda tootmises.

Kui sõita Valka Tartu—Valga maanteed mööda, hakkavad juba kaugelt silma Valga Teraviljasaaduste Kombinaadi kümnekorruselise maja kõrgune elevaator ja uus tehasehoone. Jõusööda tootmisega tehti siin algust 1948. aastal. Väike tsehh, kus pooled tööoperatsioonid tuli inimestel käsitsi teha, oli tollal esimene omataoline vabariigis ja andis 50 tonni jõusööta päevas. See oli algus.

(Järgneb)

JAAK MAMERS

Valga kesklinn, V. I. Lenini tänav.

D. Prantsu fotod

teater teater teater teater

27. MÄRTS – RAHVUSVAHELINE TEATRIPÄEV

Veendumusest, et kunst on maailma muutmise üks vahendeid, lähtusid meie põhjanaabrid, soome teatritegelased, kui nad 1959. a. UNESCO Teatriinstituudi VIII kongressil Helsingis tegid ettepaneku üks päev aastas kuulutada rahvusvaheliseks teatripäevaks, et propageerida maailma rahvastele teatrit kui üksteise parema mõistmise ja rahu eest seismise vahendit.

Pariisis asuva Rahvusvahelise Teatriinstituudi juhatusel polnud alguses usku, et selline üritus võiks õnnestuda. Ja sellepärast tuli IX kongressil Viinis 1961. a. sama otsus veel kord vastu võtta. Lepiti kokku, et rahvusvaheliseks teatripäevaks on igal aastal märtsikuu 27. kuupäev. 1962. a. pidi seda päeva siis esmakordselt tähistatama. 1961. a. oktoobrist peale hakkas UNESCO läkitama kõikidele oma liikmesmaade rahvuslikele keskustele ja ka teistele riikidele, raadio- ja televisioonijaamadele ning teatritele kirju, milles oli kõigile üks ühine küsimus: «Kas te pühitsete 27. märtsil 1962. a. koos meiega teatripäeva, vastastikuse mõistmise ja rahu eest seismise päeva?»

Jaatavaid vastuseid voolas kokku jõena ja mitte ainult UNESCO 43 liikmesmaalt, vaid ka paljudest Aafrika ning Aasia maadest.

Alates 1962. aastast pöördub iga aasta 27. märtsil Rahvusvahelise Teatriinstituudi ettepanekul mõni tuntum teatri- ja kultuuritegelane maailma rahvaste poole läkitusega. Esimese taolise läkituse koostajaks oli Jean Cocteau, tema eeskuju järgisid edaspidi Arthur Miller, Laurence Olivier, Jean-Louis Barrault, Renè Maheu, Helene Weigel, Miquel Angel Asturias ja Peeter Brook.

Austraalia 44 raadiojaama kandsid 1969. a. üle Euripidese tragöödia «Troojalannad», India raadio pidas tosin konverentsi teatri ja noorsoo teemadel. Venetsueela pealinnas Caracases toimus 27. märtsil suur rahvaball ning teatripäeva tähistamise üritusi jätkub terveks nädalaks. Soomes ja Rootsis ehitakse selle päeva puhul teatrid lippudega. Itaalias korraldatakse tasuta teatrietendusi — seal astuvad paljud inimesed sel päeval esmakordselt üle teatriläve. Türgis lähevad näitetrupid küladesse etendusi andma.

Aktiivselt on ülemaailmselt tähistatavast teatripäevast osa võtnud Nõukogude Liit. 1970. aastal pühendas Nõukogude Liit rahvusvahelise teatripäeva V. I. Lenini 100-ndale sünniaastapäevale deviisi all «Kunst kuulub rahvale».

MÕTTEID JA TÄHELEPANEKUID MALAJA BRONNAJA DRAAMATEATRI KOHTA

Varasemast rohkem hakkasin Moskva Malaja Bronnaja Draamateatri populaarsuse üle mõtlema teatri ukse taga, Kui jõudsin Moskvas ühel märtsikuu teisipäeval Malaja Bronnaja teatrisse parajasti toimuva kontrolletenduse aegu, oli nii esi- kui ka tagaukse juures kümneid-kümneid noori ja vanu, kes kõik tahtsid pääseda täissaali. Sama pilt kordus ka õhtul, kui läksin vaatama korralist etendust.

Teatri kirjandusala juhataja Nonna Skegina ütles naeratades: «Iga teatri uhkuseks on järjekord kassa juures.» Teatrielu üks külgi — vaataja aktiivne huvi — on omapäraseks tunnustuseks teatritegijate igapäevasele tööle. Sellist vaatajate poolehoidu ei teeni kunagi ära üksnes ühe päevaga, selle taga on pikkade aastate pingeline töö.

Nagu ühest suust kõneleb Malaja Bronnaja teatrirahvas oma 33-aastase ajaloo viimase kümne aasta tööperioodist, mil teatrit asus juhtima suure loomingulise potentsiaaliga lavastaja Vene NFSV teeneline kunstitegelane Aleksander Dunajev. Samal ajal tuli teatrisse lavastajaks ka Vene NFSV teeneline kunstitegelane Anatoli Efros. Viimase kümne aasta jooksul kujunes välja teatri loominguliselt otsiv stiil, millega suudeti terve rida lavastusi alates klassikast ja lõpetades nõukogude kaasaegse dramaturgiaga lahti mõestada uues valguses. Teatrit on näitekirjanduses kõige enam köitnud sotsiaalselt mõtleva inimese probleemid.

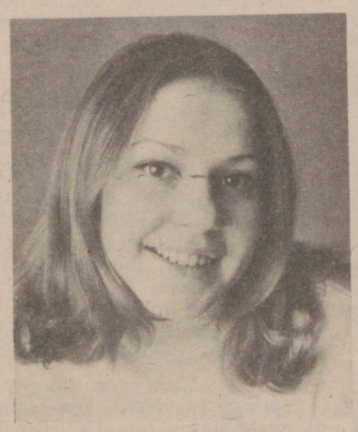

Malaja Bronnaja Draamateatri näitlejatar Anna Kamenkova on Moskvas praegu juhtivaid noornäitlejaid. Tallinnas nägime seda andekat näitlejat Anna Fjodorovna osas M. Gorki näidendis «Barbarid».

F. Kljutšiku foto

Nagu ikka, küpsevad draamateoste kaasaegsed instseneeringud autori, lavastaja, näitlejate, kunstnike, valgustajate jt. ühise jõupingutuse tulemusena, seega kollektiivse kunsti viljana. See töö on mõnevõrra võrreldav köit vedava meeskonna koostööga. Tundub, et Moskva Malaja Bronnaja Draamateatris on tugev kollektiiv, kelle ühised jõupingutused on hästi vilja kandnud.

Anatoli Efros on kirjutanud raamatu «Proov, minu armastus», mida loevad huviga nii teatrispetsialistid kui ka teatrihuvilised. A. Efros rõhutas mulle kohtumisel Moskvas, et kõige tähtsam on teatri ja vaataja vaheline u s a l d u s, mida teater ei tohi petta. See ongi tema töö kriteerium.

Raudvarana kuuluvad teatri mängukavva kahe nõukogude kaasaegse dramaturgi teosed: Valgevene autori A. Makajonoki «Tribunal» ja I. Dvoretski «Võõras mees». Nendel näidenditel on veel sellegipoolest sümboolne tähendus, et just pärast neid lavastusi hakatigi kõnelema teatri populaarsusest.

Heites pilku külalisteatri repertuaarile, näeme, et mängukavas on Shakespeare'i, Moliére'i, Turgenevi, Gogoli, Gorki, Ostrovski jt. autorite teosed.

Tallinnas on meil võimalus vaadata kõigi kolme lavastaja (A. Dunajev, A. Efros, L. Durov) tööd. Viis lavastust kaksteist päeva kestvail külalisetendustel — M. Gorki «Barbarid», S. Aljošini «Kui...», Gruusia kirjaniku N. Dumbadze «Süüdistuskokkuvõte», Moliére'i «Don Juan» ja V. Rozovi «Vend Aljoša» (kirjutatud F. Dostojevski «Vennad Karamazovid» ainetel). Seega on mängukava repertuaaris nii klassikapärand kui ka nõukogude ühiskonna tänapäevased probleemid.

Moskva Malaja Bronnaja Draamateatri lavastused on pälvinud terve rea auhindu üleliidulistel ja rahvusvahelistel festivalidel ning saanud kuulda kiidusõnu traditsioonilistel Moskva teatrifestivalidel. Sügisel seisavad Malaja Bronnaja teatril ees vastutusrikkad võõrusetendused Inglismaal.

KAUPO PAAVO

21. märtsil avati Tallinnas M. Gorki «Barbaritega» pidulikult Moskva Malaja Bronnaja Draamateatri võõrusetendused. Külalisi tervitas Eesti NSV kultuuriminister J.-K. Jürna (paremal).

E. Köstri foto

KUIDAS PORTRETEERIDA HIRVE?

Kuidas portreteerida hirve? Tema haruldased silmad, graatsilise figuuri harmoonilisus on ikka samad ja ammu kirjeldatud. Mis aga toimub suurte lummavate lapsesilmade taga, hirve ujedas hinges, tema ajudes? Seda võib ainult kujutleda. Portreteerida noort näitlejannat on niisama võimatu, neis mõlemas on midagi ühist, neid mõlemat on vaja näha, et ise otsustada.

Veel enne kui sai näppu Konservatooriumi lavakunstikateedri diplom ja taskusse esimene kutselise näitleja palk, oli tal tulevases töökohas, Tallinna Riiklikus Akadeemilises Draamateatris juba kaks rolli maha mängitud — Saluri «Külalistes» ja Vampilovi «Möödunud suvel Tšulimskis». Ja kohe, esimese rolliga, looduspuhta, suure ja kauni sisemaailmaga Tšulimski Valentinaga tuli ka preemia noorte lavajõudude ülevaatusel. Oli see hea või halb, ei tea, aga teenitud kahtlemata.

Maria Klenskajaga tuli Draamateatrisse habras ja sarmikas, naerusuine ja naljahimuline noor näitlejanna. Ta on õnneseen, teda on usaldanud juba üsna mitmed lavastajad küllaltki erinevates ja suurtes ülesannetes. Jah, õnneseen... vedamine... aga kui näitleja olemasolu laval jääb õhtul kuuesaja viiekümne inimese ees õigustamata, muutuvad need sõnad nulliks või saavad teise mõtte (kuigi — lihtsalt õnne peab teatris ka olema). Kui Mikk Mikiver andis «Neljakuningapäevas» Mariale III kuninga rolli, ei osanud ta seda trupile õieti seletada, sest olid ju kõik neli eestlaste traagilist kuningat mehed. Ja milline kuningas sellest sai! Lavalt kiirgas sellist siiruste siirust, puhtust, ausaimat kompromissitust, mis võib relvituks teha õelaima vaenlase. Näitleja eneseväljendus rollis vapustas. Seda kõike ainult paaris väikeses monoloogis, mõnes repliigis! Ja rohkem polnud vajagi. Seal oli kõik — lavastaja ja näitleja eneseõigustus, fluidum, mida ei saa seletada, mida peab nägema. Millisesse kristallisorti määrata õrn-tabamatu Melisande, suurroll, raske töö, tehtuna koos Soome režissööri Sakari Puurunenigа? Ja sinna otsa kräämik Nukitsamees või rumal-rõõmus -jonnakas-naljakas pardipoeg «Reinuvader Rebases» Raivo Trassi lavastustes. Ning taas suur jõudude mõõtmine mitmeti komplitseeritud raskes psühholoogilises Ljubov Jarovaja rollis, Mikiveriga lavastajapuldis. Selle osaga võitjana välja tulla ei ole kergete ülesannete hulgast.

Maria Klenskaja on kolme ja poole hooajaga mänginud teatris neliteist rolli. See näitab teatri vajadust tema järele. Praegu teeb ta kaasa Endrik Kerge juures tema uudses «Peer Gyntis», mis esietendub aprillis. Juba on tema poole pööranud pilgud kinomehed — Miralda Maurus M. Mikiveri «Indrekus» ja Ester K. Kiisa filmis «Surma hinda küsi surnutelt» on lintidel, esinetud on raadios ja televisioonis. Vahest ei oleks õige neid kõiki nimetada meistritöödeks, kuid neis kõigis on temperamenti, tahet, jõudu ja sädet mänguks, on tunda usukindlust oma kutsumusse, mängupiiride avardumise võimalikkust, on rammusat orast huvitava lavaisiksuse kasvuks. Nagu kirjutati, nii on ka mõeldud, kuigi asjaosaline ise on kiidusõnade suhtes õrn ja umbusklik inimene. Muidu aga on ta nakatav ja nakatuv, rõõmsameelne, tööhimuline. Vahel harva muutub ta kinniseksvaikseks, veidi salapäraseks, siis on kõrvalt vaadates tunne, et temas sünnib midagi.

Stseen M. Maeterlincki draama «Pelleas ja Melisande» lavastusest Tallinna Draamateatris. Lavastas külalisena Sakari Puurunen Helsingist. Mängivad Maria Klenskaja (Melisande) ja Hans Kaldoja (Pelleas).

G. Vaidla foto

Noor Draamateatri näitlejanna Maria Klenskaja on oma teatritee toredal hakul. Ta teeb oma igapäevast kutsetööd, loob oma tavalist-tabamatut imet, kasvatab rõõmu, et seda jagada inimestega teatrisaalis, ekraanil ja eetris.

AIN JÜRISSON

teater teater teater teater

JUUBILARE

MARIE UNDER

See juhtus 1900. aasta hilissügisel, et 17-aastane Tallinna tütarlaps Marie Under söandas esmakordselt oma värsikatsetusi näidata ei kellelegi vähemale kui Eduard Vildele. Nimekas kirjanik püüdis noort algajat igati julgustada neid jätkama. Trükidebüüdini jõuda aitas poetessi siiski Ants Laikmaa alles neli aastat hiljem. A. Laikmaa käsi oli mängus selleski, et revolutsioonini-

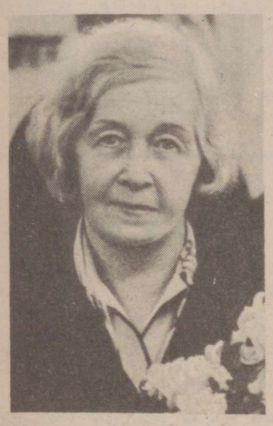

aastal 1905 ilmus «Noor-Eesti» I albumis M. Underi «Ema laul». Kunstnik oli 1907. aastal vahendajaks ka M. Underi ja Fr. Tuglase tutvumisel. Viimane oli revolutsioonilisest tegevusest osavõtjana tollal sandarmeeria poolt agarasti jälitatav. Kohtumine pidi niisiis toimuma konspiratiivsuse nõudeid silmas pidades. M. Underi luuleloomingut jätkus sellest alates üsna pidevalt küll «Noor-Eesti» väljaannetele, küll mujalegi.

Kui Fr. Tuglas võis tsaarirežiimi varisemise järel lõpuks 1917. a. kevadel kodumaale naasta, oli üheks ta peamiseks hooleks uue kirjanike ühingu «Siuru» asutamine. Selle esimeheks valiti M. Under. (Esimene ja senini ainus juhtum, et üht meie kirjanduslikku organisatsiooni on juhtinud naine.) Tema esikkogu «Sonetid» ilmus otse Oktoobrirevolutsiooni künnisel. Kui Underi esimestes kogudes, mille sisu suurelt osalt põlvnes veel sõjaeelsetelt aastatelt, domineerisid armuelamused ja looduslüürika, siis 20-ndatel aastatel väljus ta isiklike elamuste kitsast ringist. Üheks mõjutajaks oli seejuures ka saksa ekspressionism, kelle väljapaistvamate esindajate luulest ta terve valimiku eestindas. Rohkesti tõlkis ta ka teatritele (F. Grillparzeri, H. Ibseni, H. v. Hofmannsthali, P. Claudeli jt. teoseid). Oma loomingulisel kõrgperioodil jõudis luuletaja realistliku käsitluslaadini, milles sügav inimlikkus orgaaniliselt liitub emotsioonide nägemusliku intensiivsusega.

1940. a. juunipöörde järel alustas ta M. Lermontovi tõlkimist, kellelt ta järgmisel aastal eri raamatuna avaldas «Valiku luuletusi». Suure Isamaasõja puhkedes kuulus M. Under nende eesti kirjanike hulka, kes ajakirjanduses avalikult välja astusid hitlerlike hordide röövretke vastu. Ja kuigi hiljem sõjasündmuste keerises luuletaja emigreeris, ei ole ta lakanud sünnimaale mõtlemast, nagu tõendab stroof ta «Põgenikust» (mis muide seisab meil praegu koolilugemikeski):

Kord veel tagasi tahaksin
leida kodutee,
kodumullas siis magaksin
välja kõik silmavee.

Nõukogude Eestis on M. Underilt viimastel aastakümnetel avaldatud kolm valikkogu kogutiraažiga 48 000, peale selle arvukalt luuletusi antoloogiates ja koolilugemikes. Tema loomingulist teed on mitmest aspektist käsitlenud kirjandusteadlased N. Andresen, E. Nirk, H. Peep, E. Siirak jt. E. Siirakul on teoksil ka luuletaja lühimonograafia. Kuid tema loomingu järelmõju on meie kirjandusprotsessi põimunud muulgi kombel. Heaks näiteks on selle kohta A. Hindi «Tuulise ranna» IV köide, kuhu on romaani tegevusaja sotsiaalseks ilmestamiseks paigutatud Underi «Agulis» ja «Kontvõõras». Nagu näitab äsjailmunud M. Maueri koostatud bibliograafia «Eesti kirjandus võõrkeeltes» (Tallinn 1978), on Underi luulet tõlgitud vene, inglise, saksa, rootsi, serbohorvaadi, ungari, soome, esperanto jt. keeltesse.

Kui Eesti NSV rahvakirjanik A. Hint mullu suvel Rootsis M. Underit külastas, meenutas viimane talle muuseas oma luuletust «Orb». Selle kirjutamiseks andnud tõuke ühe väikese hiiu tütarlapse käekäik — ja elatanud luulemeistrile on see luuletus nähtavasti nii südamelähedane, et ta tõttas selle saamisloost külaliselegi jutustama. Kodumaal aga esines «Orvuga» enda loodud viisil üks meie populaarsemaid folklauljaid Priit Pedajas. Nii möödunud aastal seitsmel Rahufondi heaks korraldatud kontserdil (Kiek in de Köki tornis) kui ka tänavusel kevadhooajal (Eesti NSV Riiklikus Nukuteatris) on ta seda koos ballaadiga «Rändav järv» korduvalt esitanud. H. Ibseni 150. sünniaastapäevaks toob V. Kingissepa nimeline Tallinna Riiklik Akadeemiline Draamateater Underi tõlkes lavale «Peer Gynti» (luuletaja ja näitleja Juhan Viidinguga nimiosas). Eks kõik need faktid kõnele selget keelt, et mõttesild luuletaja ja sünnimaa vahel püsib.

OSKAR KUNINGAS

Marie Under

TÄHED

Palju tähti akna taga —
ma ei maga, ma ei maga.

Kui veel hoidsin nukku süles,
naersin teie poole üles.

Vaatlesin teid ammu enne
kõike õnnetust ja õnne.

Vaatlen nüüdki — imest ilma —
imestelles teile silma.

Äratate härduskihku —
nagu nutaks keegi pihku.

Oh neid tähti akna taga!
Ma ei maga, ma ei maga.

[1954]

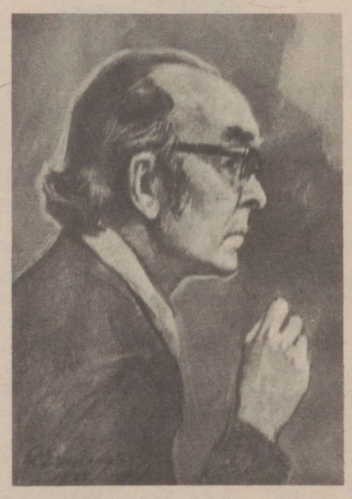

Eduard Einmann. Autoportree. Pastell. 1977.

EDUARD EINMANNI PORTREED

Eesti portreekunsti häid traditsioone kannab edasi Eesti NSV rahvakunstnik Eduard Einmann, kelle järjekordne maalide aruandlusnäitus avati neil päevil Tallinnas Kunstihoone näituste salongis.

E. Einmann on suure loomingulise staažiga produktiivne kunstnik, kes on käsitlenud figuraalkompositsiooni, maastikku, lilli ühesuguse eduga niihästi maalis, joonistuses kui ka graafikas. Ometi on tema loomingu kaaluvaim osa portree, domineerides sellena ka seekordsel näitusel mõnegi hästiõnnestunud lillemaali ja maastikupildi kõrval.

E. Einmanni portreed üllatavad vaatajat oma värskuse, hämmastava lihtsuse, tervikliikkuse ja elurõõmuga. Eesti portreeloomingus juba edukalt äraproovitud pastellitehnika on ka siin leidnud jälle uusi teid ja väljendusvõimalusi. Soojad ja külmad värvilaigud ilmuvad julgelt ja täpselt õigetele kohtadele ja neid seob silmapilkselt täpne, perspektiivselt nähtud joonistuslik karkass, mis on painduv, väljendusrikas ja jääb kohati püsima. Dekoratiivselt lahendatud taust ja rõivastusosa aitavad tõsta portrees esinevat pinget või ka optimistlikku rahu. Näeme näitusel rea huvitavaid ja köitvaid portreelahendusi: heliloojate Gustav Ernesaksa, Eugen Kapi ja Harri Kõrvitsa portreedes avaldub niihästi kunstniku enda kui ka portreteeritavate loominguline pinge; üks õnnestunumaid portreid on dr. Helbe Jaansonist, kelle miimikas väljenduvad arsti töö vastutusrikas pinge ja hool. Meedikutest näeme veel dr. Piia Paisi ja portreed «Larissa». Nõukogude Liidu kangelastest on hoogsalt, peaaegu juba värviliste joonistustena antud N. Matjašini ja H. Hindreuse portreed. Ka Uno Einmann, Tiit Markin, «Moeateljee meister», Erika Allikvee ja kunstniku enese autoportree on antud usutava kindlusega. Eriline on kunstniku oskus kujutada noorust selle õrnuses ja värvikauniduses: on lõbuski vaadelda mõnda sellist siirast, ausat, poolnaiivset näokest, millele kunstnik on lähenenud soojalt ja ilujanuselt ning kus peegelduvad noore tegutseva inimese tulevikulootused, ootusärevus ja elujanu. Selles mõttes köidavad vaatajat sellised etüüdid nagu «Naisportree», «Bibliograaf Katja», «Aljonuška», «Andres», «Marika Lahesaar», «Mõttes» jt. «Naine kasukaga» on aga kompositsioonilt huvitavalt lahendatud figuraalportree. Valdav osa esitatud 42 tööst on valminud käesoleval või möödunud aastal ja esitatakse esmakordselt.

VOLDEMAR ELLER

HUVITAV NÄITUS

Tallinna Ajaloomuuseumis on avatud omapärane ekspositsioon «Eesti alal käibinud mündid alates XVIII sajandist».

Näituse stendidelt saame teada, et veel XVIII sajandi algul olid Eestimaa aladel käibel Rootsi mündid. Meie ala liitmisega Tsaari-Venemaa koosseisu 1710. aastal hakkasid kehtima ka Vene rahad.

Huvitavamad eksponaadid?

«Eks igal mündil ole oma ajalugu, midagi ainult temale omast,» jutustas näituse kujundaja Ivar Leimus.

«Kas või 1741. aastal alaealise keisri Ivan Antonovitši kujutisega väljalastud mündid. Kui paleerevolutsiooniga sai keisrinnaks Jelizaveta Petrovna, keelas ta range karistuse ähvardusel nende müntide ringlusse laskmise. Sel ajal kehtinud müntide omapäraseks jooneks on ka veel see, et kuna rahva seas oli palju kirjaoskamatuid, olid müntidele pressitud tärnid, mida sai kokku lugeda. Või võtame Aleksander I kujutisega prooviraha, mis üldse käibele ei tulnudki.

Huvitavamad on veel Borodino lahingu auks püstitatud mälestusmärgi puhul väljaantud poolteiserublaline, Hango merelahingu 200. aastapäevaks väljalastud Peeter I kujutisega münt ning Romanovite dünastia 300. valitsemisaastapäeva puhul väljaantud raha. Huvi peaksid pakkuma ka Tartu kodurahad aastast 1866.»

Kuid sellega väljapanek ei piirdu. Eksponeeritud on samuti kõik kodanliku Eesti vabariigi rahad, nende hulgas ka unikaalne 10-margane aastast 1926. Toimus ju 1927. aastal siin rahareform ja peaaegu kõik need mündid kõrvaldati käibelt.

Ekspositsiooni lõpetavad Nõukogude mündid, mis hakkasid Eestis kehtima pärast 1940. aasta juunirevolutsiooni.

ERNST HALLOP

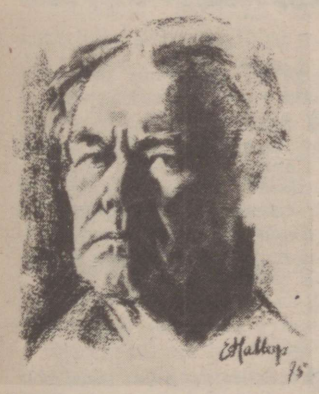

Ernst Hallop. Autoportree. 1975.

31. märtsil pühitseb Tallinnas oma 70. sünnipäeva maalikunstnik Ernst Hallop. Maastiku- ja portreemaalijana samuti mustvalges tehnikas graafikuna on kunstnik jäädvustanud paljusid loodusvaateid ja ka linnamotiive. Eriti südamelähedane on talle Lõuna-Eesti maastik, kuid pikemad loomingulised reisid on viinud teda kaugematessegi Nõukogude Liidu paikadesse — Kaug-Põhja ja Karjalasse, Siberisse ja Kaspia rannikule, päikesepaistelisse Gruusiasse jm. Peale selle on Ernst Hallop loonud hulk portreid tuntud kultuuritegelastest nagu Friedebert Tuglasest, Jaan Vahtrast jt.

Ernst Hallop on sündinud 1908. a. Gatšinas. Kui 1915. a. vanemad koos perega naasid kodukohta Võru lähedal — kauni, vesiroosidelt nime saanud Kaasjärve kaldale, sai ka sealne loodus E. Hallopi ilutunde virgutajaks. Pärast Võrus keskhariduse omandamist siirdus Ernst Hallop Tartu Kõrgemasse Kunstikooli «Pallas», kus omandas kunstihariduse Jaan Vahtra, kuid ka Voldemar Melliku, Villem Ormissoni, Ado Vabbe jt. juhendamisel. Kunstikooli lõpetas E. Hallop 1934. a. koos Gustav Raua ja Martin Saksaga; 1935. aastal järgnes aasta kestnud välisreis Inglismaale, Pariisi ja Itaaliasse.

1930-ndate aastate lõpupoole töötas Ernst Hallop Võrus «Kandle» teatri dekoraatorina. 1939. a. jätkus tegevus vabakunstnikuna. Suure Isamaasõja ajal jätkas E. Hallop Tšeljabinskis tegevust kunstnikuna (ta töid talletatakse ka Tšeljabinski muuseumis).

Ikka on Ernst Hallopi loominguline tegevus olnud lahutamatult seotud loodusega, eeskätt Võrumaa loodusega. Loodusest inspireeritud looming kajastab kunstniku vahetuid elamusi, mille mõju kandub ka vaatajale. Õlimaalide kõrval on kunstnik loonud palju töid pastellitehnikas. Sellel alal ta on üks väheseid pärast vanameister Ants Laikmaad.

Soovime kunstnikule ka edaspidiseks loometööks palju häid kordaminekuid!

KARL LAANE

TAANLASE RAAMAT NÕUKOGUDE BALTIKUMIST

(Algus 4. lk.)

Kahekordset märkimist on teeninud tähelepanek, et kõik, õpilasest direktorini, einetavad ühes ja samas vabrikusööklas! Klassivastuoludest killustatud ühiskonnast tulnuna on autoril raske mõista meie valimissüsteemi olemust, kuid ta nendib, et kõik rahvasaadikud, kellega ta kohtus, olid «avameelsed, sõbralikud ja demokraatlikud». Raamat lõpeb kiidusõnadega Eesti Raadio aadressil, mis oma väga avameelsete ja aktuaalseid eluprobleeme hõlmavate «Teist ja teile» saadetega täidab E.-V. Jenseni arvates «tähtsat demokraatlikku funktsiooni».

Mõndagi mõistab ja seletab külaline ka oma suvalistest eelarvamustest lähtudes ning mõnelegi hinnangule võiks pererahvas vastu vaielda. Kuid see pole peamine, peamine on olnud püüd mõista ja soov otsida objektiivseid kriteeriume. Selleks aitab see rikkalikult illustreeritud ja mitmete tabelitega varustatud raamat kindlasti kaasa.

VELLO SAARME

Vassil Bõkav. Kolmas rakett. Sotnikav. Valgevene kirjaniku jutustused. Valgevene keelest tõlkinud Olev Jõgi («Kolmas rakett»), vene keelest tõlkinud Väino Ilus («Sotnikav»). Illustreerinud Ilmar Torn. Ilmunud vennasrahvaste proosaparemikku tutvustavas sarjas «15». Tiraaž 36 000. Hind 1 rubla ja 20 kop.

Harri Jänes. Allakäiguspiraal. Raamat alkoholinarkomaania olemusest ja traagilistest tagajärgedest. Tiraaž 30 000. Hind 30 kop.

KONTSERDI PÄEVIK

Sarjast «L. van Beethoveni instrumentaalkontserdid» toimus järjekordne kontsert. Dirigeeris Gruusia NSV rahvakunstnik **Džansug Kahhidze.** Beethoveni Esimese klaverikontserdi solistipartii esitas vabariikidevahelise konkursi laureaat **Kalle Randalu.** Koostöö külalisdirigendi, solisti ja orkestri vahel klappis üsnagi hästi ja resultaat kujunes heaks. Lääne muusikast kanti ette veel Richard Straussi sümfooniline poeem «Thijl Ulenspiegel». Kontserdi üks pool oli aga täielikult pühendatud Gruusia kaasaegsele muusikale. Esiettekandes kõlas B. Kvernadze teos «Vana-Gruusia raidkirjad häälele ja sümfooniaorkestrile». Solistina esines Gruusia NSV Riikliku Filharmoonia solist **Marlen Adamadze** (tenor). Helitöö on kirjutatud heas kaasaegses kompositsioonitehnikas ja jättis huvitava mulje. Esmakordselt Eestis kõlas teise Gruusia tuntud helilooja G. Kantšeli Sümfoonia nr. 4. Teos on pühendatud Michelangelole ja on äärmiselt sisukas ning sügav. Publik võttis sümfoonia soojalt vastu. Kohal viibisid ka mõlemad Gruusia heliloojad ise.

Klaveriõhtuga «Estonia» kontserdisaalis esines Itaalia pianist **Marcella Crudeli.** Kava esimeses pooles esitas interpreet W. A. Mozarti, L. van Beethoveni ja S. Prokofjevi klaverisonaate, teine pool oli täielikult pühendatud Chopini loomingule.

Kontserdiga esines ka Jaapani klaveriduo **Sechiko** ja **Kunio Kodama.** Nad esitasid W. A. Mozarti, F. Schuberti, M. Raveli ja ka Jaapani helilooja T. Tanaka helitöid.

Harukordse mulje jättis Tallinna Riikliku Konservatooriumi üliõpilaste kontsert Ajaloomuuseumi saalis. Esimeses pooles esitas **Kalle Randalu** W. A. Mozarti helitöid. Noore pianisti Mozarti tunnetus on hea, mäng detailideni viimistletud, aga samas ka tervikut haarav. Kava teises pooles esinesid **Lembi Selberg** (tšello) ja **Rein Mets** (klaver). Ettekandele tulid C. Debussy ja O. Messiaeni klaveri- ja tšelloteosed. Ka nende noorte esinejate mängust võib rääkida vaid häid sõnu. Kaasaegse muusika tunnetus näib neil lausa veres olevat.

Toimunud on rohkesti teisigi kontserte, nagu **Rolf Uusvälja** oreliõhtu, **Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa** klaveriõhtu ja muud.

ANDRES PUNG

SPORT

Pikamaajooksjad alustavad uut spordiaastat murdmaavõistlustega. Nädalavahetusel Inglismaal Glasgow's peetud IAAF-i krossimeistrivõistlustel (sisuliselt MM-võistlused) saavutas Enn Sellik 12,3-kilomeetrisel distantsil taas koha esikümnes, olles ajaga 40.08 üheksas. Enne seda toimunud Belgia töölisspordiliidu traditsioonilistel murdmaajooksuvõistlustel Brüsselis startisid 14 riigi sportlaste hulgas kuus «Kalevi» jooksjat. Edukaimad olid Mati Uusmaa ja Gennadi Bezrodnov, kes saavutasid juunioride 5000 meetris kaksikvõidu. Meeste 8000 m jooksus pälvisid Aare Kuum ja Toivo Puronen 143 võistleja hulgas vastavalt 10. ja 12. koha. Naiste 2000 meetris kuulusid kalevlannadele Tatjana Filippovale ja Sirje Alevile 5. ja 6. koht.

Leningradis rahvusvahelistel ujumisvõistlustel ajalehe «Komsomolskaja Pravda» auhindadele parandati kolme esimese võistluspäeva jooksul Eesti NSV rekordeid seitsmel alal. Nendeks on Margus Kuke 57,81 100 m ja 2.11,39 200 m liblikujumises, Ivar Stukolkini 1.54.84 200 m ja 3.59,14 400 m vabaujumises, Tõnu Erini 2.27,59 200 m rinnuli- ja Gunnar Tõnningu 4.44,35 400 m kompleksujumises ning Eesti meeskonna 4×100 m vabaujumise aeg 3.41,88. Auhinnalise 3. koha saavutas nimetatuist I. Stukolkin (200 m vabaujumises).

Suhhumis jätkati Nõukogude Liidu meistrivõistlusi jalgratturite kriteeriumisõidus. Teisel etapil kogus tartlane Aavo Pikkuus 26 punkti (2. koht), kahe etapi kokkuvõttes aga säilitab 66 punktiga liidrikoha.

Jahilaskevõistlustel Taškendis, kus osalesid kuue liiduvabariigi koondised, võitsid meeskondliku esikoha nii Eesti kaarraja- kui ka kaevikrajameeskond. Kaarrajal sai meie nelik (Peeter Päkk, Varno Zopp, Mati Sumberg ja Ülo Mets) 600 võimalikust 570 tabamust, kaevikrajameeskond (Peeter Vehm, Virgo Ploom, Johannes Surva ja Toivo Anton) lõpetas 559 tabamusega. Mõlemad tulemused on uued Eesti NSV rekordid. Individuaalselt said P. Vehm ja J. Surva 190 tabamusega kaksikvõidu. Kaarrajal oli P. Päkk meie parimana 194-ga teine.

Riias jätkunud Nõukogude Liidu meistrivõistlustel võrkpallis võitis Tallinna «Kalev» Petropavlovski «Spartaki» (3:0), kaotas aga Leningradi «Avtomobilistile» ja Moskva oblasti «Dünamole» (0:3).

Pärnus NSV Liidu noorte võrkpallimeistrivõistlustel on esinenud edukalt Eesti meeskond, kel on kirjas võidud Ivanovo, Kiievi, Gruusia ja Läti koondise üle.

Sõktõvkaris tuli Innar Prual Nõukogude Liidu noortemeistriks 10 km murdmaasuusatamises.

E. TEEMÄGI

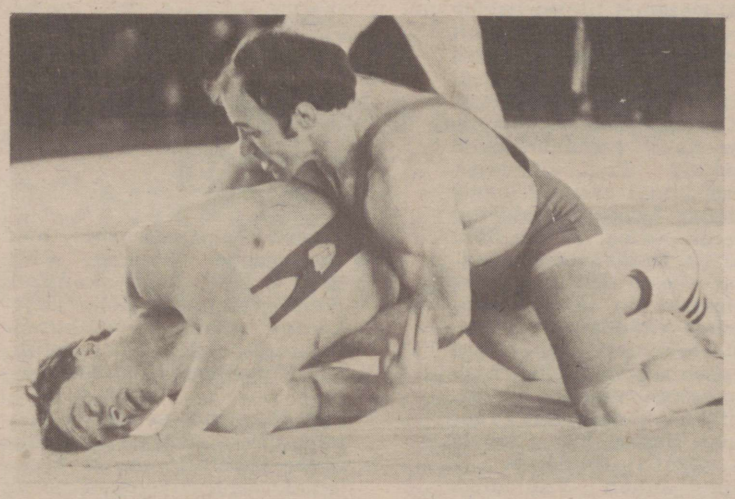

Nädalavahetusel Tallinnas peetud Eesti NSV—Leningradi matš klassikalises maadluses lõppes tulemusega 5:5. Tehniliste punktide alusel sai võidu Eesti koondis. Pildil näeme Avo Talpast maadlemas Aleksander Kadatskiga. Kohtumine lõppes A. Talpase seljavõiduga.

I. Trapido foto

RISTSÕNAD

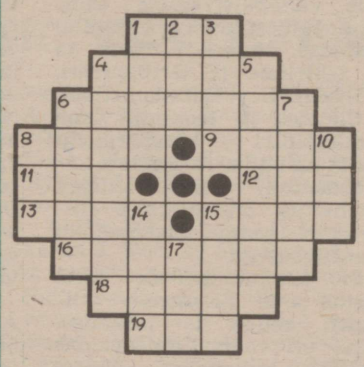

Paremale: 1. Eesti maletaja. 4. Eesti akadeemik, matemaatik. 6. Eesti helilooja. 8. Kirjavahemärk. 9. Tegelane A. H. Tammsaare teosest. 11. «Estonia» endine lauljatar. 12. Kõrv (inglise keeles). 13. V. Majakovski teos. 15. Rõõmsameelne. 16. Eesti kirjanik. 18. Looduskaitseala Lätis. 19. Maakitsus Tais, Malaka poolsaare põhjaosas.

Alla: 1. Alev Viljandi rajoonis. 2. Jõgi Saksa FV-s. 3. Linn Rumeenias. 4. Linn Saksa FV-s. 5. H. Heine luuletus. 6. Eesti NSV minister. 7. Sultanaat Araabia poolsaarel. 8. Küsisõna. 10. Üks matemaatika põhimõisteid. 14. Eesti kunstiteadlane. 15. Vulkaan Euroopas. 17. Inglise tiitleid.

«KODUMAAS» NR. 12 ILMUNUD RISTSÕNADE VASTUSED

Paremale: 1. Orumets. 7. K, k. 9. Heltermaa. 11. Abar. 12. Rae. 13. IL. 14. Kaspia. 16. Tee. 17. Ani. 19. Oktaav. 21. Seil. 22. Aindu. 25. Verlin. 27. Aru. 28. Osi. 30. Ikarus. 32. Otsus. 33. Rusi.

Alla: 1. Ohakas. 2. Rebane, E. 3. Ulas. 4. Eerika. 5. Traat. 6. Smetana. 7. Kaie. 8. Kalev. 10. Tr. 15. Polli. 18. Iiris. 20. Adru. 23. Inar. 24. Uusi. 25. Voo. 26. Iks. 29. S.t. 31. Ru.

EESTI RAADIO

(3. APRILL—9. APRILL)

Esmaspäev. 9.10 orelimuusikat. 12.05 juhatab Kirill Raudsepp. 13.00 «Piirist piirini». (Lühiuudiseid liiduvabariikidest.) 14.10 ansamblilaule taidlejailt. 14.40 mängivad «Pasunapoisid». 15.30 J. Butsko kantaat «Pulmalaulud». 16.00 «Muusikat Saksa DV balletilavalt» (II). 17.40 Rein Ploomi helitöid. 18.00 «Kõlalaud». Kohtumisi maal. 18.30 XX sajandi kammermuusikat. 19.00 «Päevakaja». (Igapäevane informatsiooniprogramm.) 21.10 õhtukontsert eesti muusikast.

Teisipäev. 12.20 laulab Eesti Õpetajate Meeskoor. 14.10 D. Scarlatti klaverisonaate. 15.30 Concerto grossosid. 16.15 kandlelugusid M. Kalavo esituses. 17.40 stseene W. A. Mozarti ooperist «Võluflööt». 18.00 «Saja-aastase «Sakala» lehekülgedelt». Kirjanduslikke vahelugemisi koos kommentaaridega. 18.30 laulab Jüri Pärg. 21.10 J. Sibeliuse Sümfoonia nr. 4.

Kolmapäev. 9.10 Saksa DV estraadilt. 12.05 «Ristuvad meridiaanid». Eesti NSV Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi teadlaste töö- ja sõprussidemeist vennasvabariikidega. 12.25 vene klassikalise muusika radadelt. 15.30 «Uut meie fonoteegis». 16.00 «Eesti muusikaelu». 17.40 O. Respighi Kolm prelüüdi klaverile. 18.00 vestlus «Teooria ja tänapäev». 18.20 V. Ovtšinnikovi Teine sümfoonia. 20.00 «Kilde H. Hindpere juubeliõhtutelt». 21.10 «Helisev kroonika».

Neljapäev. 12.20 klassikalist kammermuusikat. 14.10 laulab Vello Orumets. 14.40 mängib Dave Collins. 15.30 J. Stravinski Kontsert viiulile ja orkestrile. 16.20 A. Pärdi «Pro et contra». Mängivad T. Velmet ja Eesti Raadio sümfooniaorkester. 17.40 «Usalduse liin». M. Stehlini kuuldemäng. 18.40 eesti rahvamuusikat «Leegajuse» esituses. 20.00 «Sõnad ja muusika». 21.10 V. Muradeli heliloomingut.

Reede. 12.25 mängib Vladimir Alumäe. 15.00 «Eesti Raadio laululapsed külas Kirovi-nimelises kalurikolhoosis». 15.30 R. Schumanni laule. 17.40 «Eesti Raadio heliarhiivist»: «Uuestisünd». Vanadest heliplaatidest. 18.25 balletimuusikat. 20.00 «Õhtujuttu Lidia Panovaga». 21.10 muusikalisi meelispalu.

Laupäev. 8.00 mängib Samuel Saulus. 9.00 raadiovestlus «Tõed ja tähed». 12.00 «Dirigendipuldis on . . .» Rudolf Tobias. 12.25 esineb kammeransambel «Barocco». 13.00 «Juudit». Kuuldemäng A. H. Tammsaare põhjal. 14.35 eesti kooriklassikat. 14.50 «Lenini preemia kandidaate». S. Zalõgini romaan «Komisjon». 16.05 «Prokofjev, sina ja mina». 17.35 meelelahutussaade «Laupäevaõhtu kohvikklubis». 18.35 laulab Heidi Tamme. 20.00 «Kontserdistuudio». 21.10 hilise tunni viisid.

Pühapäev. 8.00 laulab Eesti Raadio segakoor. 11.20 sümfooniaid Nõukogude autoritelt. 12.15 kontsert «Maailm läbi lauluga». 13.40 kontsert eesti muusikast. 14.30 «Kirjanduspreemia laureaatide õhtu». Heliülesvõtteid kirjanduslikult esmaspäevalt. 15.05 «Pill kutsub». Ettevalmistusi suviseks rahvamuusikapäevaks. 16.00 «Dirigeerib Herbert von Karajan». 17.05 R. Lätte kammermuusikat. 17.30 meelelahutussaade «Üks õlletegu». 18.30 klassikalise muusika töötlusi. 19.30 «Uut möödunust». M. Saare loomingut. 20.00 «Sonaatide õhtu». 21.10 õhtukontsert.

Saated on antud Kesk-Euroopa aja järgi.

Õnnitlus

LUULE ja ENDEL
Baltimore

Palju õnne teile, kallid sünnipäevalapsed! Täitugu kõik teie soovid!

Tugevat tervist nii teile kui ka emale-isale!

Milla, Allu ja Aare perekondadega

ELMAR PEIL
Rootsi

Armas Elmar! Soovime Sulle sünnipäevaks palju, palju õnne!

Ema ja vend Kalju perekonnaga

otsimisi

ALFRED JOHANNES VISSE JA HEINO ARMAND VISSE

Otsin oma vendi. Alfred Johannes Augusti p. Visse on sündinud 25. märtsil 1921 Tartumaal Ahja vallas. Viimased andmed Alfredist olid 1962. aastal Prantsusmaalt. Teine vend Heino Armand Augusti p. Visse on sündinud 22. detsembril 1925. Tema kohta on viimased andmed Ameerika Ühendriikidest. Palun kõiki, kes teavad midagi minu vendadest, kirjutada mulle aadressil: 202 426 Tartu rajoon, Võnnu külanõukogu, Kurista.

Ilme Leppik

GEORG TENNISSON

Otsin oma onupoega Georg Tennissoni. Ta oli insener ning elas enne sõda Leningradis. Jään teateid ootama aadressil: 203 469 Pärnu rajoon, Kaisma sidejaoskond, Annamõisa.

Taimi Pärn (E. Jantson)

TAMARA KÜTT (DANIEL)

Otsin oma onutütart Tamara Jaani t. Kütti. Ta abiellus Roman Danieliga (Tanieliga). Sõja ajal läks minu onutütar Saksamaale. Kui keegi teab temast midagi, siis palun mulle kirjutada aadressil: 202 400 Tartu, Kesk tn. 7—8.

Ida Kose

LINDA ja ALLAN SOONETS

Otsin oma vennanaist Linda Soonetsit ja vennapoega Allan Soonetsit. Viimaste andmete põhjal elavad nad Argentiinas. Palun mulle kirjutada aadressil: 202 100 Rakvere, Roodevälja sovhoos, postkast 10.

Vaike Allik

KUUS? MIS? KES? KUS? KUS? KUS? MUU? MIS? KES

■ **Austraalias** käisid tallinlastest autojuht **Jüri Aaslaid** isa juures, «Eesti Maaehitusprojekti» peaspetsialist **Robert Reinpuu** venna juures, kaupluse osakonnajuhataja **Helle Mare Pertel** isa juures, mehaanik **Voldemar Õunapuu** õe juures, pensionär **Heino Heldna** poja juures ja pensionär **Alide Rosenberg** õe juures; tartlastest külastasid rätsep **Erna Säärits** venda ja lukksepp **Ülo Tõnisson** sugulast; tütre juures oli pensionär **Aleksander Aavik** koos abikaasa **Ernaga** Viljandist, isa juures tööline **Aarne Juhan Sarap** Valga rajoonist ja sugulase juures treener **Toivo Merimets** Kohtla-Järvelt.

■ Rootsis käis õde külastamas pensionär **Koidula Perandi** Tallinnast ja sugulase juures kalasadama madrus **Juhan Kohala** Harju rajoonist. Seoses venna matustega oli Stokholmis hulgibaasi inspektor **Tea Arendi** Tallinnast.

■ Austraalias käis tallinlastest külas emal insener **Milvi Kotkas** koos abikaasa **Velloga** ning õde külastasid teeninduskombinaadi «Kiir» direktor **Karl Lehtmets** ja pensionär **Laine Aaslepp;** isa külastas mesinik **Eino Autor** Kohtla-Järve rajoonist.

■ Kanadas oli kuus kuud venna juures pensionär **Gustav Tuule** Tartust.

■ Soomes oli külas pojal «Automi» linnanõukogu vaneminstruktor **Säde Rae** Tallinnast.

■ Saksa DV-s käis sugulast vaatamas töödejuhataja **Roonald Paikre** koos abikaasa **Naimaga** Tartust.

■ Poolas käisid tallinlastest külas treener **Tiit Haagma,** telegrafist **Jadviga Kolõtševa** ja insener **Olga Širokova.**

■ Bulgaariast tuli kuuks ajaks Silja Muromäele külla abikaasa.

■ Poolast tulid tallinlasele Lidia Jõgiojale külla sugulased.

Toimetaja E. KIISA

KODUMAA

TOIMETUS — 200 001 Tallinn, Valli tn. 4. Postkast 411. TELEFONID: Sekretariaat 44-32-24. Vastutav sekretär 44-43-15. Majandus- ja kultuurielu 44-93-59. Kirjad 44-32-24.

Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühingu ning Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Eesti Ühingu väljaanne. Tallinn, Weizenbergi tn. 39.

Indeks 69 749

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Tellimise nr. 1061